

MAGYAR FILM

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

BUDAPEST, 1939 AUGUSZTUS 5.

EGYES SZÁM ÁRA: 60 FILLÉR.

I. ÉVFOLYAM 25. SZÁM.

Minden kritikánál jobban beszél a tény!

A SCALA filmszínház második hétre prolongálta a

PÉNTEK 13

(Egy váratlan boldogság vidám bonyodalmai)

című világsikert aratott angol vígjátékot

A két főszerepben:

JACK BUCHANAN
LIL DAMITA

CZAUPPER MIKLÓS

HELIKON filmkölcsönző és filmkeres-
kedelmi vállalata

Budapest, VIII., Rökk Szilárd-u. 24.

Telefon: 133-705

Filmhírszolgálat

városi, községi, családi, gyári, reklám,
sport stb.

Filmfelvételek

mind helyben, mind pedig vidéken

Hangosfelvételek

TOBIS KLANG és PULVARI rendszerű
felvételgéppel

**Filmműterem és
Laboratórium**

elvállal mindennemű filmlaboratóriumi,
filmfelíratózási munkát és filmek utó-
szinkronizálását

Reklámhirdetések

film-, diaposzítív-, plakát-, vitrinreklám-
hirdetések a budapesti bemutató film-
színházak részére kizárólag és vidékre

A Magyar Világhíradó

című hangos filmriport kiadója:

**MAGYAR
FILMIRODA
RT**

Igazgatóság és gyártelep:

BUDAPEST, IX.,

Könyves Kálmán-körút 15

Telefon: 146 — 346

Híradóraktár:

BUDAPEST, VIII.,

Szentkirály-utca 25

Telefon: 145 — 510

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

ELSŐ ÉVFOLYAM 25. SZÁM.
BUDAPEST, 1939 AUGUSZTUS 5.

Megjelenik minden szombaton

Főszerkesztő:
ÁGOTAI GÉZA dr.

Felelős szerkesztő:
VÁCZI DEZSŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Bajza-utca 18.

Telefon: 220—855.

Postatakarékpénztár
csekk száma száma: 15.410

Kiadótulajdonos:
a Színművészeti és Filmművészeti
Kamara

Felelős kiadó:

Lieber László dr.

Kiadóhivatali főnök:
Gyimesy Kásás Ernő

Előfizetési ár:
egy évre 30 pengő
fél évre 16 pengő

TARTALOM:

Kérjük a Nemzeti Filmbizottság állásfoglalását	1
Oktatófilm	2
Statisztika a budapesti mozikról	2
Bécsi filmezők a Dunán	3
Filmkamara	4
Mozi:	
A zsidótörvény végrehajtása és kijátszása	6
Premiermozik műsora	7
Új filmek:	
Péntek 13.	7
A három testőr	7
Kongó	8
A gályarab	8
A boldogság ára	8
Mosolyhercegnő	8
Műterem	9
Híradók	9
Technika:	
Hangfelvételek kiegyenlítése. Rónai Gyula	10
Technikai apróságok: Brückner János	13
Hírek	13
Premier Plan: Eiben István	14
Szakirodalom	14
Külföld	14
Filmcenzúra	III
Lapszemle	III

Készült a Centrum Kladvállalat Rt.
nyomdájában.

Budapest, VIII. Gyulai Pál utca 14.
Telefon: 144—422, 144—423.

Felelős vezető: Kulesár József.

MAGYAR FILM

Kérjük a Nemzeti Filmbizottság állásfoglalását!

Hosszú hónapok óta folyik a szellemi harc a leállított magyar filmgyártás válságának megoldásáért. Eleinte csak a film- és mozi szakma, valamint a Filmkamara, mint közvetlenül érdekelteltek fejtették ki álláspontjukat és szálltak sikra a magyar filmgyártás megindításáért.

Nagy jelentőségénél fogva azután hamarosan túllépte a problémát a szakmai határokat és a napilapok is mind gyakrabban foglalkoztak és foglalkoznak a magyar film válságával. Neves írók, közéleti nagyságok, újságírók, szakemberek, sőt még a szakmától távol állók is lándzsát törtek valamilyen javasolt megoldás érdekében.

A hozzászólók között voltak elsőrangú szakemberek, a magyar kultúra hivatott harcosai, valamint a film lelkes barátai, akik írásaikkal előbbrevítették a magyar film ügyet. Láttunk azután jóindulatú, de kevésbé hozzáértő megnyilatkozásokat, amelyek nem sokkal tölték előbbre a kátyúba zökkent szekeret, de legalább színen tartották a kérdést. Végül

akadtak, akik tájékozatlanság, vagy más szempontok miatt mellevágány felé terelték a megoldást.

A szétágazó és már nehezen áttekinthető szellemi harcból mindenestre napnál világosabban megállapítható, hogy

mindenki meg akarja menteni a magyar filmet és ezért érdemesnek tartja, hogy a küzdők sorába álljon.

Nemcsak a szakmabeliek, akik ebből élnek, vagy akiknek ez a feladatuk és hivatásuk, hanem távolabbállók is, akik a magyar filmkultúra jelentőségében és elhivatottságában hisznek, részt kértek a filmgyártás megindításáért folyó küzdelemben.

A sokféle hozzászólás, javaslat és megoldástervezet azonban csak akkor nem falrahányt borsó, ha az illetékesek, akiknek ez a hivatásuk és éppen ezért szükséges anyagi, erkölcsi és hatalmi eszközök rendelkezésükre állanak, mindebből magukévá teszik, ami érték, eldobják, ami felesleges vagy tévedés, kidolgozzák a végleges megoldástervezetet és azt sürgősen meg is valósítják.

Amikor az év elején a Filmipari Alapot Kezelő Miniszterközi Bizottság helyébe a kormány rendeleti úton az Országos Nemzeti Filmbizottságot léptette, amelyben a belügy-, a vallás- és közoktatásügyi és az iparügyi miniszter képviselői mellett a miniszterelnökség kiküldöttje is helyet nyert, sőt amely Bizottság elnökét a miniszterelnök nevezi ki,

a szakmában mindenki jogosan várta, hogy a hatáskörben megnövekedett Filmbizottság kellő súllyal, hatékonyan intézi a jövőben a magyar filmügyeket.

A Filmkamara örömmel fogadta az új Bizottság felállítását és ismételen el is járt a Filmbizottságnál a filmgyártás elhúzódó ügyében, mindaddig azonban, sajnos, siker nélkül.

**Szíveskedjék előjegyezni
új telefonszámunkat:**

136-463

PEGAZUS FILM
Bpest, VII.: Erzsébet-krt. 7.

OKTATÓFILM

Beszámoló az 1938-39. iskolai vélfilmoktatásáról

(Folytatás)

Budapest székesfőváros filmoktatása jelentős eredményt ért el az elmúlt iskolaévbenben is, melyről részletes beszámolót találhatunk a VKM Oktatófilm Kirendeltség Közleményeinek júliusi számában.

A fővárosi iskolákban 1934-ben kezdték a keskeny filmvetítőket felszerelni. 1936-ban már a főváros 235 iskolája közül 112-ben tanítottak filmmel és az 1938/39-es iskolaévben ez a szám 164-re emelkedett. Ebben a számban azonban nemcsak a különféle középiskolák, hanem elemi, iparostanonc, felsőmezőgazdasági iskolák is bennfoglaltak.

Az iskolák számával jelentősen emelkedtek a vetítógépek és filmek száma is. A fővárosnak jelenleg 93 drb néma vetítógép és 159 drb. feldolgozott film áll rendelkezésére. Ezek a filmtémák a különböző szakok és iskolatípusok tananyagához megfelelően oszlanak meg. Elemi iskolai oktatáshoz 79, polgári fiú 106 és leány 110, gimnázium 130, kereskedelmi 138, iparostanonc 103 és felső mezőgazdasági iskolában 65 filmtéma áll a pedagógusok rendelkezésére, akik mindig nagyobb és nagyobb számban használják szemléltetési eszközüket a filmet. Ezt bizonyítja az is, hogy míg az 1937/38-as tanévben 12.702 vetítést számoltak, addig az 1938/39-es iskolaévben már majdnem a kétszeresét: 20.635 esetben vetítették a fővárosi iskolákban filmet.

A székesfőváros filmoktatásának minden ágában, amint látjuk, emelkedő számok tanuskodnak arról, hogy milyen nagy lendülettel halad előre a budapesti iskolákban a filmoktatás ügye és hogy milyen eredményes munkát végez a székesfővárosi filmoktatási szerve.

Augusztusban vagyunk, a gyártási évad vége felé közeledünk! Minden oldalról megvilágították már a magyar filmgyártás válságának kérdését. Mindenki végső sorban egyet sürget — a filmgyártás megindítását.

Mindenki tudja, hogy hozzászólása, sürgetése csak terv, a végső döntés, az ügyek rendezése a Nemzeti Filmbizottság javaslatától függ és a Bizottság, tudomásunk szerint, minden oldalról alaposan megvizsgálta a kérdést. Mindenki várja tehát a szakmában a Nemzeti Filmbizottság döntését.

Ez a döntés azonban késik, hónapról-hónapra elhúzódik és bár meg vagyunk róla győződve, hogy a Filmbizottság tagjai mindent elkövetnek, hogy a gyártás kérdését megoldják, mégis

sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a Bizottság eddig még semmi jelét sem adta annak: milyen irányban, hogyan kívánja a kérdést megoldani.

Ily módon a bizonytalanság napról-napra nő és a szakmabeliek mind értetlenebbül tekintenek a Bizottság felé. A bizonytalanságnak pedig véget kell vetni. A gyártást minden áron meg kell indítani. Vagy pedig

jelentsek ki az illetékesek, hogy minden marad úgy, ahogy van. Ez végzetes lenne a magyar filmre, de legalább valamilyen irányban felkészülhetne a szakma az új évadra. Ezt a bizonytalanságot azonban a legtöbben már idegekkel sem bírják!

A Nemzeti Filmbizottságban helyet foglaló állami főtisztviselők nagyon jól ismerik a bajokat, azok forrását és minden valószínűség szerint tudják a megoldást is. Tudják azt is, hogy

ha sürgősen nem oldják meg a kérdést, behozhatatlan károkat szenved a magyar filmgyártás.

Kimarad egy gyártási év, éppen akkor, amikor a legnagyobb szükség volna a magyar filmkultúra és filmművészet fejlődésére.

Periculum in mora! A magyar filmszakma és a magyar film hívei már elmondották a magukét. Felesleges további hozzászólásokra várni.

Már tegnapelőtt eselekedni kellett volna. Ha azonban ezt elmulasztottuk, legalább holnap eselekedjünk és ne holnapután, vagy amikor már késő lesz.

A szakma az Országos Nemzeti Filmbizottság döntő javaslatát várja. A Filmbizottság kezében fekszik jelenleg a magyar filmgyártás sorsa. Reméljük, hogy nem fogunk csalódni a döntés helyességében, csak el ne késsen az intézkedés!

A magunk részéről ismételtén kérjük, hogy azonnal döntsön a Bizottság, mert ellenkező esetben a legjobb orvosság sem keltetheti életre a magyar filmgyártásnak ezt a haldokló esztendejét.

Statisztika a budapesti mozikról

Multheti számunkban nagyjából közöltük azokat az érdekes adatokat, amelyeket a fővárosi mozik befogadóképességéről közölt Illyefalvi I.

Lajos dr. legújabb *Statisztikai Zsebkönyvé*-ben. Ezeket az adatokat most kiegészítjük, illetve teljes egészében adjuk az említett könyvből:

Terület	Színházak száma	Befogadó-képességük	1 ülőhelyre esik lakó	1000 lakóra esik ülőhely
I. kerület	2	850	26	30
II. „	3	1.802	33	31
III. „	5	1.938	33	31
XI. „	3	1.169	53	19
XII. „	2	652	77	13
Jobbpart	15	6.411	40	25
IV. „	5	2.952	9	114
V. „	5	2.668	28	36
VI. „	8	4.146	25	40
VII. „	15	6.411	40	25
VIII. „	12	7.390	20	50
IX. „	6	2.415	41	24
X. „	6	3.674	20	50
XIII. „	2	1.532	54	18
XIV. „	8	3.253	25	40
Balpart	67	34.544	24	42
Budapest	82	40.955	27	38

Bécsi filmezők a Dunán

A budai rakparton, a *Batthyány*-tér körül szerda óta reggeltől estig csoportokba verődve kíváncsiskodik a közönség egy német személy- és egy uszályhajó életén, mely valóban méltó a különleges érdeklődésre. A hajók fedélzetén folyó sürgés-forrás ugyanis egy most készülő német óriásfilmmel, a *Donauschiffer* cíművel kapcsolatos. A megszokott hajós személyzetén kívül a filmgyártás ismert műtermi vezérkara is ott tarkállik a filmtörténet színhelyéül szolgáló uszály fedélzetén, amely a teljes filmatelier hangulatát és képét nyújtja. Rendezők, operatőrök, mérnökök, technikusok és színészek szavától hangos az úszóműterem. Készül a *Wien-film* magyartárgyú hajófilmje, amely már ősszel bemutatásra kerül Budapesten *Dunai hajós* címmel. A hír szerint egy millió pengőbe kerülő filmújdonság nemcsak témájában magyar, de három szereplőjében is. *Jávor Pál* játsza ugyanis a történet főszerepét és partnerei *Attila Hörbiger* és *Halmai Tibor*. A női szerepet *Hilde Krahl* alakítja. A többi szereplők a következők: *Oscar Sima*, aki régi kedvence a mi moziközön-

ségünknek, *Karl Forest*, *Johann Pall* (egy 23 éves sportman-exteriőrű Burgtheater-színész, akinek ez az első filmszerepe és akinek nagyatyja Gyergyószentmiklóson született), *Ludwig Hillinger* és *Oskar Wegrostek*.

A film gyártási vezetője *Walter Tjaden*, az új szezonban bemutatásra kerülő *Ufa-újdonság*, a híres *Hotel Sacher* produkcióvezetője. *R. A. Stemmler* rendezi a *Donauschiffer*-t egészen eredeti felfogásban és amerikai méreteken. A film operatőrjei *Hasselmann* és *Ruppel*, hangmérnöke: *Herbert Janeczka*.

Csütörtökön délután hívta meg a *Wien-film* vezérkara a budapesti sajtót, hogy bemutassa a hajón berendezett filmműterem érdekességeit és a közreműködő nagyszámú személyzetet. Ez alkalommal beszélgettünk *Walter Tjaden*-nel, a film felvételvezetőjével, aki érdeklődésünkre az alábbi felvilágosítást adta:

— A film története, felvételei a magyar Dunaszakaszon folynak. Itt indul el Budapesten a margitszigeti MAC-klubházból. Végigfotografáltuk *Pozsonyt*, *Gönyüt*, *Esztergomot*, *Visegrádot*, *Budapestet*. Péntek reggel indultunk lefelé és a Fekete-tengerig csak *Mohácsnál* és *Belgrádnál* állunk meg.

— Jökedvvel, munkaszeretettel dolgozunk, mert valami egészen különlegeset akarunk nyújtani. A felvételi vezérkar és a színészek olyan ambícióval dolgoznak ebben a filmezésnél ritka helyzetben, hogy öröm nézni. Két vendégünk is van, akiknek közül van a filmhez általában, de speciál ebben a filmben nincs szerepük és mégis végigkísérnek bennünket a Dunán. Az egyik *Gerda Maurus*, sok-sok némafilm sztárja, aki a készülő film rendezőjének *R. A. Stemmler*-nek a felesége és *Paula Wesely*, aki férje, *Attila Hörbiger* mellett tart ki a felvételek ideje alatt.

— Lehet, hogy közhely, amit mondok — fejezte be az interjút *Walter Tjaden* gyártási vezető — de nem hallgathatom el. Arról a közmondásos magyar vendégszeretetről kell még megemlékezni, amelyet lépten-nyomon élvezünk, amióta magyar területen és főleg itt a fővárosban dolgozunk. Hatóságok és magánosok részéről egyaránt olyan készséges támogatásban van részesünk, amire ilyen mértékben öszin-

Igen tisztelt ügyfeleinket ezennel meghívjuk

A BOLDOGSÁG ÁRA

című francia filmünk megtekintésére augusztus 8-án vagy 9-én (kedden vagy szerdán) a FORUM filmszínházba a fél 6 vagy fél 8 órai előadásra

A film főszereplői:
MARCELLE CHANTAL
JULES BERRY
LUCIENNE BAROUX

Utalványok irodánkban ávehetők

PALLÓ FILM kft.

Budapest, VIII., Rákóczi-út 12.
Telefon: 133-532

Világceg keres

film utazót

Szakmai referenciákkal ellátott öskeresztény pályázók ajánlatukat „Jó eredmény” jelígre nyújtsák be

a MAGYAR FILM
kiadóhivatalába
VI., Bajza-utca 18.

tén szólva, nem számítottunk. Ez úton is köszönetet mondok mindenkinek mindenért Budapesten.

— Felejthetetlen volt a nyári Budapest tündéri panorámája. El is hátróztuk, hogy a filmben megörökítjük a gyönyörű fővárost nappali és éjszakai panorámájában. Szerepet kap tehát a filmben a Margitsziget, a Parlament, a Dunapart, a Gellérthegy. Ezek a felvételek el is készültek és a film vezérkara már meg is tekintette őket. A felvételek várakozáson felül, kitűnően sikerültek. Befejezésül még külön köszönetet kell mondanom — mondta a szimpatikus német filmvezér — azért az előzenységért, hogy a mi kedvünkért kivilágították a Lánchídat. Így kiégett a kivilágított főváros éjszakai képe, melyre a film felvételei során szükség volt.

Késő este búcsúztunk el a német filmezők nagy családjától, a nyolcvanéves uszálytól, amelyet a film befejezése után lebontanak. Azzal az érzéssel távoztunk, hogy ez a nagy gonddal és sok pénzzel (amennyiről magyar filmmel kapcsolatosan talán soha sem lehet szó!) készülő német újdonság be fogja váltani a hozzáfűzött reményeket, amikor ősszel — az itteni Tobis-fiók révén — alkalmunk lesz az egyik premiermozi vásznán megtekinteni.

HIVATALOS RÉSZ

FILMKAMARA

BUDAPEST, VI., BAJZA-UTCA 18 TELEFON: 220-855

A KAMARA ÚJ HELYSÉGE

Augusztus 1-től a Kamara új helyiségben, VI., Bajza-utca 18. szám alatt folytatja működését. A Kamara új helyiségének telefonszáma: 220-855.

A filmkölsönzők ügyvezetőinek kérdése

Azzal a felszólítással kapcsolatosan, amelyet a Kamara az elmúlt héten a filmkölsönzőkhöz intézett és amely szerint a vállalatoknak 48 órán belül be kell jelenteniök annak a kamarai tagnak a nevét, aki a művészeti ügyvezetői állást beöltöti, néhány napilap — hiányos információk alapján — különböző szempontokból foglalkozott. A megjelent cikkekre vonatkozóan a Kamara az alábbi nyilatkozatot intézte az illetékes lapokhoz:

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

A napilapoknak a kamarai tag ügyvezető-igazgatóval nem rendelkező filmkölsönzővállalatok ellen folyamatba tett intézkedésekkel kapcsolatban megjelent téves beállítású cikkeivel szemben a Színművészeti és Filmművészeti Kamara az alábbi nyilatkozat közlésére kéri fel igen tisztelt Szerkesztő Urat:

A filmkölsönzővállalatok ügyvezetőigazgatóinak kamarai tagságát már az 1938. évi XV. tc. kötelezően előírja, amikor a 2. §. b) pontjában kimondja, hogy 1939 január 1-től, tehát a Színművészeti Kamara megalakulásától „mozgófényképet kölsönzész útján forgalombahozó vállalatnál művészeti ügyvezetőként csak azt szabad alkalmazni, aki a Színművészeti és Filmművészeti Kamara tagja”. Ez az úgynevezett I. zsidótörvény 1938. évi május hó 29-én hirdettetett ki. A szükséges intézkedések megtételére tehát pontosan 7 hónap állott az érdekelt kölsönzők rendelkezésére.

A kultuszminiszter úrnak január hó folyamán kiadott 16.606/1939. számú rendelete ezt a türelmi időt 1939 június hó 30-ig meghosszabbította. Nem áll fenn tehát az az állítás, hogy a kölsönzőket a Kamara intézkedése váratlanul érte, mert az érdekelteknek a szükséges intézkedések megtételére több mint egy év állott rendelkezésére. Az esedékes terminusokra a Kamara őket

minden esetben figyelmeztette. Mikor tehát a Kamara a kamarai tag ügyvezetővel nem rendelkező kölsönzők ellen az eljárást folyamatba tette, kizárólag a törvényes rendelkezések betartásának szerzett kötelezően érvényt. Budapest, 1939 augusztus 2.

Hazafias tisztelettel:

Cselle Lajos s.k.
főtitkár.

*

A fenti nyilatkozatban tárgyalt ügyvel kapcsolatosan hírt adtunk arról, hogy a legtöbb filmkölsönzővállalat már eleget tett a Kamara felhívásának. Így — tudomásunk szerint — a Brüggler Ferenc filmkölsönző és a Pap-film új kamarai ügyvezetőjéül László Ferencet jelentette be, aki már 25 év óta dolgozik a szakmában. Itt említjük meg, hogy a már hosszabb idő óta csendes társként működött Brüggler és Pap-film most egyesült. A Warner cég dr. Hodászy Bélát, a Kovács Emil és Társa cég pedig Veress Gábort jelentette be ügyvezetőjéül. Azok a cégek pedig, amelyek még nem tettek eleget ebbeli kötelezettségüknek, értesülésünk szerint, a legrövidebb időn belül fogják bejelenteni új kamarai ügyvezetőjüket.

Az egyik reggeli lap támadó cikke miatt sajtópert indít a Kamara elnöke.

Vaszary Gábor, az ismert író, a Kamara elnöke ellen egyik reggeli lapban cikket írt, amelyben gúnyos hangon támadja Kiss Ferencet, a Kamara elnökét. Ebben az ügyben a Kamara elnökétől a következő levelet kaptuk:

A Magyar Nemzet augusztus 3-iki számában Vaszary Gábor aláírásával személyemmel foglalkozó cikk jelent meg, amelynek valótlan állításai miatt a sajtópert megindítottam.

Kiss Ferenc s. k.

REPRIZ

csak

ARANY FILMDUCCO-val

VALÓDI!

ARANY FILMDUCCO

BUDAPEST, VIII.,
DANKÓ-UTCA 22.

TELEFON: 149-489

PARAMOUNT

FILMFORGALMI R.-T.

1939

1940

A szerelem tolvaja

A férj közbeszól

Acélkaraván

Hotel Imperial

A végzet éjszakája

Számum

Halállégió

Aki leigázta a tengert

A dzsungel angyala

Gulliver utazásai

Boldogság részletre

A szerelmes fenevad

Kékszakáll kisaszony

A szudáni brigád

Gyémántok asszonya

Asszonyok orvosa

Az elsodort ember

Geronimo

Őnagysága flörtöl

Az elesettek szigete

Elisabeth Bergner

Claudette Colbert, Don Ameche, John Barrymore,
Francis Lederer

Barbara Stanwyck, Joel Mc. Crea, Akim Tamiroff

Isa Miranda, Ray Milland. Rendezte : Cecil B de Mille

Barbara Stanwyck, Fred Mc. Murray

Madeleine Carroll

Gary Cooper, Ray Milland

Douglas Fairbanks jr.

Dorothy Lamour, Robert Preston

MAX FLEISCHER 3 millió dolláros színes, rajzos
csodafilmje

Pat O'Brian, Olympe Bradna

Charles Laughton

Claudette Colbert

Ronald Colman, Ray Milland. Ida Lupino

Isa Miranda

Dorothy Lamour, Akim Tamiroff

Akim Tamiroff

Robert Preston

Madeleine Carroll, Fred Mc. Murray, Allan Jones

Anna May Wong, Rudolph Forster

M O Z I

SZERKESZTI: MORVAY PÁL, A MMOE ÜGYVEZETŐ ALELNÖKE

MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEMENGEDELVESEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK:

A zsidótörvény végrehajtása és kijátszása

Rövidesen sor kerül a zsidótörvény végrehajtási utasításának kiadására és ezt követőleg a törvény végrehajtására a mozi szakmában is. Ennek folyamán

bizonyára lesznek olyan kisebb rések, amelyek a moziszakmában is életlehetőséget biztosítanak a zsidóság egy számszerűleg kisebb rétegének. Ezeknek a réseknek szándékosaknak és irányítottaknak kell lenniök. Ezekben a réseken át megélhetési lehetőséget kell biztosítani azoknak a zsidó kisembereknek, akik erre a szakmában eltöltött két-három évtizedes becsületes munkájukkal érdemeiket szerezték, akik koruknál fogva más szakmában már nem tudnak elhelyezkedni és akik nem gyűjtötték maguknak olyan vagyont, amivel létüket munka nélkül továbbra is biztosíthatnák.

Tévednek azonban azok, akik azt hiszik, hogy a zsidótörvény végrehajtásának rései alkalmasak lesznek arra, hogy

szakmánk zsidó mozinagyhatalmasságai, közismert bajkeverői, ezúton mentseék át fontos pozícióikat.

Ennek lehetővé tétele nem volt és nem lehetett a zsidótörvény megalkotóinak célja és ellenkezik a miniszterelnök úr szándékával, hogy a zsidótörvényt becsületesen és lelkiismeretesen végre fogja hajtani.

Az ilyen törekvések szembe fogják magukat találni nemcsak a szakma keresztény közvéleményével, de a végrehajtó hatóságok kérelmetlenül szigorával is.

Azok a befolyásos keresztény személyiségek pedig, akik e kijátszásokhoz segítséget nyújtanak, ugyancsak kellemetlen tapasztalatokra tehetnek szert. Hogy azonban tovább menjünk, megállapítjuk azt is, hogy

ezek a kijátszási törekvések éles ellentétben állanak a zsidó kisemberek érdekeivel is, mert olyan reakciót fognak kiváltani, amely lehetetlenné teszi majd a zsidó kisemberek egzisztenciájának megérdemelt biztosítását is.

Az érdekelt nagymogulok igen találatosak törvényeink útvesztőjében. Legújabb találmányuk az, hogy a részvénytársaságok nagy részvénytöbbségét befolyásos keresztény egyénekre ruházzák át, egyúttal szindikátusi szerződést kötnek a részvénytulajdonosok között, amelyben a töredéknyi zsidórészvénytulajdonnok biztosítják az irányítást és természetesen a haszon oroszlánrészét is.

Arra számíthatnak, hogy a hatóságok nem fogják a töredék részvénybirtok tulajdonosát kutatni, hivatkoznak arra, hogy e részvények elaprózva ismeretlen kisemberek kezében vannak, avagy elkallódtak, a szindikátusi szerződések bejelentése pedig nem szükségeltetik és titokban marad.

Ezúttal gazda nélkül esináltak számadást. Ezeket és más hasonló raffinált utakat már ismerik az illetékes hatóságok és vissza fogják utasítani a próbálkozókat.

Jellemző azonban, hogy a zsidóság egy bizonyos rétegének a magyar törvények egyáltalában nem szentek, azok csak akadályokat je-

lentenek, amelyekkel szemben csupán ügyeskedésekre, leleményességre és lelkiismeretlenségre van szükség, hogy az ember átjusson rajtuk.

Az ügyeskedők nem kenyéért küzdenek, számukra az már réggen biztosítva van, ők csak nagyhatalmi állásukat akarják biztosítani. Ugyanazok ők, akik multbeli könnyörtelen és kihívó magatartásukkal okozták a zsidótörvények meghozatalát és most azon ügyeskednek, hogy az ostar ne rajtuk, hanem az ártatlan kisemberek sokaságán pattanjon.

Ők a zsidóság igazi átkaj és éppen a becsületesen érző zsidóság érdeke, hogy törekvéseik sikertelenek maradjanak (nemcsak a mi szakmánkban, de az egész magyar gazdasági életben!), mert ha a második zsidótörvényt ki fogják játszani, felidézik a szélsőségek uralomrajutását és a sokat emlegetett és rettegett harmadik zsidótörvényt, amikor is lehetetlenné fog válni a kiszsidók egzisztenciájának biztosítása is.

Ennyit a kijátszásról.

És most még néhány szót a végrehajtásról is, mert ennek mikéntjén dől majd el a keresztény mozi szakma megalkotásának maradványa, vagy ingatag volta.

Hiba és eljövendő bajok kútforrása lesz, ha a zsidó trösztösítési formákat átvesszük és kiépítjük.

A trösztök akkor is nyomni fogják a kisembereket, ha keresztény felekezetűek lesznek, akkor is kivívják maguk ellen az ellenérszt és végül valamilyen módon összeomlanak, vagy hatalmi szóval szüntettetnek meg.

Az összeomlások megrázkódtatásokat okoznak a szakma minden vonatkozásában, a megrázkódtatások pedig beláthatatlan károkat.

A jövő biztosítéka csak a jól megalapított kis- és középpolgári egzisztencia lehet.

Túlzás egyrészt a trösztösítés, másrészt a kis egzisztenciák elaprózása is.

Fokozza az ellentétet a szembeállítás: egy tröszt sok mozival, egy törpe mozi két-három engedéllyel.

Fontos az új mozis-vállalkozók kiválasztása is.

Végzetes hiba lenne a kevés számú kellő tapasztalatokkal rendelkező régi keresztény mozist mellőzni és a „helyet az ifjúságnak” jelszavával tapasztalatlan fiatalokra, vagy protekciós nyugdíjasokra és más foglalkozásokban kiöregedett egyénekre bízni a moziszakma jövőjének biztosítását.

Ilyen eljárás záloga lenne egy újabb fiaskónak és a zsidóság ismét hivatkozhatna arra, hogy nélküle ez a szakma nem állhat fenn. Nem elég rombolni, építeni is kell tudni.

Nagyon nagy a végrehajtó hatóságok felelőssége a magyar jövővel szemben! Higyjünk és bizzunk benne, hogy kellő bölcseséggel irányítják majd szakmánk jövőjét és évek múlva egy virágzó keresztény és magyar moziszakmára mutatva büszkén és megelégedetten hivatkozhatnak munkájuk eredményére.

M. P.

„Repülő Alap”-pótfilerek

A Repülő Alap pótfilerek ügyében az érdekelt minisztériumok a nyári évad és szabadságolások ellenére is teljes erővel dolgoznak a végrehajtási utasítás elkészítésén, amely az új évad megkezdése előtt okvetlenül megjelenik és így a mozgósínház-engedélyeseknek ezt az új terhet is okvetlenül figyelembe kell venniük számításaiknál.

M. P.

ÚJ FILMEK

Péntek 13

(Fiesta)

Brewster's Millions)

Írta: George Barr McCutcheon

Filmre írta: Winchell Smith, Byron Ongley

Főszereplők: Jack Buchanan

és Lili Damita

Gyártotta: United Artists

Beszél: angolul

Magyar szöveg: Siklósi Iván

Hossza: 2171 méter

Cenzura: aluli

Kölcsüsző: Helikon

Bemutatta: Scala, augusztus 1

*

Jack Brewster, egy szegény londoni fiatalember félmillió fontot örököl. Amikor barátaival házatavóját ünnepli, megjelenik nála Grant közjegyző és bejelenti neki hogy Montrealban meghalt dúsgazdag nagybátyja aki a 6 milliós vagyonát ráhagyta. A végrendeletnek azonban van egy súlyos kikötése: 6 hónap alatt el kell költenie a nagyapai örökséget. Vagyonát sem ajándékozni nem szabad, nem tekozolhat, nem költheti nőkre a pénzét és ha mégis egy pennyje marad a félmillióból, elveszti jogát a 6 millióra. Jack vállalja a kikötést és elhatározza hogy a terminusig nyakára hág a pénznek. Első teendője hogy egy nagy kiállítású revút finanszíroz. Azonkívül nagyarányú spekulációba boscátkozik és összevásárolja a tőzsdén a legmélyebb ponton álló részvényeket. Azután Monte Carloba hajózik. Itt nagy összegekben játszik a ruletten, de minden tépje nyer. Nem hogy fogyna, folyton szaporodik a pénze.

A montecarlói kaszinó előtt egy ember főbe akarja magát löni. Jack közel lép és megmenti az idegen életét. A kétségbeesett ember elpanaszolja neki, hogy ő a korzikai polgármester és eljátszotta a rábizott pénzt, amelyből meg kellett volna rendeznie a hagyományos „fiesta”-t, a város nagy ünnepét. Jack olyan fiestát rendez saját költségén, amelyet Korzika még soha sem látott. A fiestáról visszatérve Londonba megtartják a revü premierjét, amelynek óriási sikere van. Jacknek nem sikerül a pénz nyakára hágni, sőt a vágyon egyre szaporodik, mert az értéktelen részvények is emelkednek és magas árfolyamot érnek el. Orangyala az

utolsó napokban segítségére siet: a részvényeket managere eladja és a pénzzel megszökök. A revüről kiderül hogy plágium és az igazi szerző jelentkezik hogy letiltsa a darabot. Jack kénytelen átengedni neki a sikert és a vele járó jövedelmet. Mire pedig eljön a végrendeleti terminus nem marad egyebe, csak az egy öltöny ruha, ami a testén van. A közjegyző megjelenik, rendben találja az elszámolást és kiutalja neki a 6 milliót, amikor az utolsó pillanatban egy adósa jelentkezik, akinek 5 fontot adott kölcsőre és megfizeti azt. Ez az 5 font majdnem elveszejté számára a milliókat, de egy olasz kintornás majma ellopja és megeszi a bankókat, mielőtt a közjegyző megsemmisítene a végrendeletet. — Jack megkapja a milliókat és feleségül veszi azt a lányt aki jóban-rosszban kitartott mellette.

*

Bármennyire mesébe illő a film valószínűtlen témája, alapötlete, a rendezés, a szereplők játéka olyan lebilincselő, hogy a néző úgy érzi, mintha végigálmódta volna a filmet. Az angol Jack Buchanan a legrokonszenvesebb filmszínészek sorába lépett elő ezzel a szerepével. Aki szereti az illúziókat — és ki nem szereti? — annak kellemes szórakozást nyújt a film.

A három testőr

(The three musketeers)

Írta: A. Dumas

Filmre írta: M. M. Musselman

Zene: W. A. Drake, S. Hellman,

S. Pokrass, W. Bullock

Rendezte: Allan Dwan

Főszereplők: Don Ameche, 3 Ritz Brothers, Gloria Stuart, Joseph Schildkraut, Lionel Atwill, Binnie Barnes

Gyártotta: Fox, 1939

Beszél: angolul

Magyar szöveg: Pásztor József

Hossza: 2001 méter

Cenzura: aluli

Kölcsüsző: Fox

Szabkibemutató: Scala, július 31

*

D'Artagnan szegény gascognei nemesifjú, Párisban érkezik, hogy a királyi testőrségnél felvételt jelentkezzék. Már útközben párbajra hív ki három testőrt. A három testőr korábban érkezik az „Arany kakas”-ba, ahová a párbajra találkozókat adtak. A várakozást ivással töltik el. Le aratnak. Az alkalmi szövetségesek örök legényt de ők lesznek részegek. A csaposlegények felveszik a testőr-egyenruhát, D'Artagnan őket véli a testőröknek. De közben megtámadják őket a gárdisták, de D'Artagnan és a három csapos diadalt aratnak. Az alkalmi szövetségesek örök barátságot fogadnak. D'Artagnan új szállításán véletlenül tanúja lesz a királynő és Buckingham herceg találkozásának. A királynő egy nyakéket ad emlékül a távozó hercegnek. Ez tudomására jut Richelieu bíborosnak aki ellenséget lát a királynőben de nem meri nyíltan megvádolni. Ezért arra kéri, hogy a király estélyén viselje az ékszert. A királynő D'Artagnant küldi Angliába a nyakékért. Az utolsó pillanatban a három áltestőr segítségével sikerül is a királynőhöz juttatni az ékszert. A királynő meg van mentve, a három csapot pedig jutalmul felveszik a testőrség tagjai közé.

Premiermozik műsora:

ÁTRIUM	Mosolyhercegnő	VII 3-tól	Fox
CITY	Mosolyhercegnő	VIII. 3-tól	Fox
CORSO	Verdi	VIII. 4-től	Palatinus
DÉCSI	Verdi	VIII. 4-től	Palatinus
FORUM	A boldogság ára	VIII. 3-tól	
KAMARA	Mosolyhercegnő	VIII. 3-tól	Fox
OMNIA	Heten a Himalája ellen		Repriz
	13 szék		Tobis
RADIUS	A jó házasság titka	VIII-tól	Fox
ROYAL APOLLO	Nyári szünet		
SCALA	Úz Bence	Repriz	Hunnia
URÁNIA	Condor Légő	VII. 6-tól	Ufa

Dumas klasszikus regényének filmváltozatát ezúttal nem először láttuk. Ez a filmreprodukciója azonban az örökbecsű irodalmi műnek magánviseli a Fox ismert áldozatkészségét, művészi felkészültségét és technikai berendezését. A regényt ez az újabb filmfeldolgozás parodisztikusan fogta fel. Lehet hogy akadnak majd ennek a stílusnak ellenzői, ez azonban mit sem változtat azon a tényen, hogy a film szórakoztató, ötletes és mulatságos.

Kongó

(Fekete extázis)

(Dark Rapture)

Rendezte: Armand Denise

Zene: John Rochetti és W. Sharples

Fényképezte: Leroy G. Phelps

Gyártotta: 20th Century Fox

Beszél: magyarul

Magyar szöveg: Szemerjay Dénes dr.

Konferál: Pluhár István

Hossza: 2200 méter

Cenzura: aluli

Kölcsönző: Fox

Szakbemutató: Scala, augusztus 1

*

A Kongo (Fekete extázis) a titkok és scodák filmje. Armand Denis nagy film-expedíciójának scodálatos felvételei. Fejezetek a filmből: Soha nem ismert népek titkos élete. A felvevőgép először tárja a művelt világ elé a Belga-Kongo csodálatos földjét. Titkos erdei szertartásokon avatják férfivá a serdülő nemzedéket. Fájdalmas kínzásokat szenvednek el hogy a nők csodálatát elnyerjék. A Bronco-négerék úgyszólván pusztá kézzel fogják el a vad afrikai elefántokat. Toronymagasságú udvari táncosok. Mind-egyik több, mint 220 centiméter magas. Egy irtózatosszerű erdőtüz felvételei felejthetetlen képekben tárják fel a dzsungel poklát. A dzsungel igazi arca, igazi hangja. Rohanás az ég dzsungelen keresztül. Félállati szokások.

*

A nagyszabású expedíciós film, eltekintve szórakoztató hatásától, külön tudományos és kulturális értéket is képvisel. Lebilincselő képei a vad népek országában, vad állatokról készültek. Megemlékezésre méltó az a figyelmesség, amellyel a Fox Pluhár István nagyszerű előadásában, magyar kísérő szöveggel szinkronizáltatta a filmet.

A gályarab

(Les Misérables)

Filmre írta: Victor Hugo „Nyomorultak”

című regényéből W. P. Lipscomb

Rendezte: Richard Boleslavsky

Produkción: Darryl F. Zanuck

Főszereplők: Frederic March, Charles

Laughton, Frances Drake, Rochelle

Hudson, John Carradine

Gyártotta: Fox, 1939

Beszél: angolul

Magyar szöveg: Pásztor József

Hossza: 3057 méter

Cenzura: aluli

Kölcsönző: Fox

Szakbemutató: Scala, augusztus 2

*

Jean Valjean éhező munkást, kenyérlopásért 10 évi gályarabságra ítélik. Tíz évet tölt kezén-lában bilincsel. Felügyelője, Javert őrmester, kötelességtudó rend-

őr, aki nem hallgat a szívére, csak a törvény szavára. Valjeannak szabadulása után bizonyos időközönként jelentkeznie kell a rendőrségen. Az éhező ember seholsem kap munkát. Végül egy könyörületes pap, Bienvenu püspök fogadja be házába. Valjeant a püspök nemes nagylelkűsége egészen átalakítja. Öt év alatt egy nagy gyár tulajdonosa lesz. Egy dolog bántja csak lelkiismeretét, öt év alatt nem jelentkezett előírászerűen a rendőrségen. Javert felügyelőt ugyanabba a városba osztják be. Vége a szép, nyugodt életnek. Valjean még gondoskodni akar egy 12 éves szegény kislányról akit pártfogásába vett. Pénzt akar átadni a kislány beteg édesanyjának mikor a kéréseket törvény megtestesülése, Javert, betoppan a kórházba. Az izgalom megöli a nagybeteg asszonyt. Valjean felindulásában leüti Javert-t. Cosette-el együtt elmenekül és öt évig élnek egy kolostorban. Öt év után elhagyják a kolostort, hogy Valjean vagyonából csendesen éljenek. Megismerkednek Marius-szal, egy fiatal diákkal. Marius a vezére annak a mozgalomnak, mely a gályarabság eltörléséért harcol. Marius és Cosette között szerelem fejlődik, mely akkor robban ki tragédiában, mikor a mozgalom s vezérért ártalmatlan akarják tenni és a nyomozással Javert-t bízzák meg. Javert ráakad Valjeanra aki az utolsó percben menekül el Cosette-el. Cosette bevallja Marius iránti szerelmét és maradni akar. Valjeant váratlanul éri a vallomás. Rájön hogy ő is szerelmes fogadott lányába. Már készülnek az indulásra, amikor megtudják, hogy Marius abban a hitben, hogy Cosette elhagyta őt, a barrikádokon a halált keresi. Valjean elhatározza, hogy lemond szerelméről és megmenti Mariust. A barrikádokon szembetalálja magát Javert-el. Az utolsó pillanatban sikerül az ájult Mariust megszöktetni, de Javert a nyomában van és megrázóan drámai jelenetben kéri Valjeant, lássa be nem ő üldözi őt, hanem a törvény. Megengedi Valjeannak, hogy elbúcsúzzék Cosette-től, de nem várja meg. Futni engedi a sokat szenvedett, jó útra tért bűnöst. Javert életében először szegte meg a törvény parancsát. Először hallgatott a szívére és, mint a törvény szigorú őre, önmagának sem adott kegyelmet. Szigorú büntetést választott, a halált...

*

Az amerikai filmgyártás minden erőnye megnyilatkozik Victor Hugo regényének legújabb filmváltozatában. Hatalmas méretek, mesteri rendezés, bravúros fotografiai megoldások és két grandiózus színészi alakítás teszik felejthetlenné ezt a filmalkotást. Frederic Marsch a neki szokatlan szerepkörben tűnik ki nagyszerű emberábrázolásával, a kéréthetetlen törvény megtestesítőjének szerepében a régen nem látott Charles Laughton szájának egyetlen rándulásával egész érzelmsorozatot fejez ki. A film nagyon tettett a szakbemutató közönségnek

A boldogság ára

(Baccarat)

Irta: Yves Mirande

Rendezte: Roger le Bon

Főszereplők: Marcelle Chantal, Jules

Berry, Lucien Barout

Gyártotta: Pathé-Studios

Beszél: franciául

Magyar szöveg: Sikiósi Iván

Hossza: 2070 méter

Cenzura: aluli

Kölcsönző: Pallo

Bemutatta: Forum, augusztus 3

*

Elsa Barienzi, egy pénzember barát-nője, fényűző életet él Párisban. Ügyvédje és bizalmasa figyelmeztetik őt, hogy a bankár kockázatos spekulációkba bocsátkozik és ha így folytatja, összeütközésbe kerül a törvénnyel. Azt tanácsolja a nőnek, hogy jó lesz, ha megszerzi a francia állampolgárságot, nehogy baj esetén kiutasítsák. A névházasság céljára egy rossz viszonyok közé került régi barátját ajánlja: André Leclerc-t, aki 150.000 frankért hajlandó feleségül venni a nőt. A házasságot megkötik, férj és feleség az anyakönyvvezető előtt találkoznak először. A pénzember merész vállalkozásai gondolkodásra késztetik Elsát és amikor megsejti, hogy tilos dolgokat művel: feljelenti a rendőrségen. Aznap André elmegy az ügyvéhez, visszaadja neki a 150.000 frankot, mert rájött arra, hogy becstelen dolgot művelt azzal, hogy eladta a nevét. Ezután elmegy feleségéhez és bevallja neki, hogy halálosan megszerette, akkor betoppan a rendőrség és letartóztatja a szökésben lévő szélhámos barát-nőjét, mint cinkostársát. A botrány kitör, Elsa bíróság elé kerül, ahol a tárgyalás folyamán a névházasság dolga is szőnyegre kerül és André, mint kétes existenciát bélyegzik meg. A védőügyvéd a bíróság elé tárja a vásárolt férj előéletét. Hétszerezen kitüntetett frontharcos, aki a háborúban hősiessen küzdött, de a háború után nem tudott elhelyezkedni. És bár pillanatnyilag megszedítette a nagy pénz, de amikor tudtára jött, hogy ez nem méltó cselekedet, — visszaadta. Elsa pedig nem lehet büntetése a szökött bankárnak, mert ő volt az, aki feljelentette a rendőrségen. A bíróság felmenti az asszonyt, azonnali szabadlábra helyezését rendeli el. A börtönkapu előtt várja André, hogy új élet felé induljon, most már nemcsak hivatalos, de tényleges feleségével.

*

Igazi francia téma, francia szellemben feldolgozva. A történet kissé vontatottan indul, de később érdekes fordulatot kap és a törvényszéki tárgyalás már izgalmas. A főszereplők: Marcelle Chantal és Jules Berry kitűnőek, de nagyszerűek az epizódisták is.

Mosolyhercegnő

(Just Around the Corner)

Irta: E. Hill és P. G. Smith

Rendezte: Irving Cummings

Főszereplők: Shirley Temple, Charles

Farrell, Joan Davis, Bert Lahr

Gyártotta: Fox, 1939

Beszél: angolul

Magyar szöveg: Pásztor József

Hossza: 1960 méter

Cenzura: aluli

Kölcsönző: Fox

Bemutatta: Atrium, City, Kamara, augusztus 3

*

Jeff Hale newyorki építész „Északi Kapu” tervének kivitelezése abbamaradt, mert megbízója, Sam Henshaw, a rossz gazdasági viszonyokra való tekintettel

nem akar újabb tőkét fektetni az építkezésekbe. Hale elveszti kenyérét. Hazahozatja az intézetből kisleányát, Pennyt is. Édesapja elmeséli neki, hogy a tőke bizalmatlan „Uncle Sam” (Amerika szimbóluma) iránt és ezért nincs elég munkaalkalom, mert ahelyett, hogy segítenék „Uncle Sam”-et, mindenki tőle várja, hogy helyezte jóraforduljon. Penny összebarátkozik Henshaw unokaöccsével, Miltonnal, aki nagybátyját „Uncle Sam”-nek hívja. Azt hiszi, hogy Henshaw azonos „Uncle Sam”-mel, akiről apja mesélte, hogy nehéz helyzetben van. Elhatározza, hogy segítségére siet. Pénzt gyűjt neki és előadást rendez, hogy annak jövődelmét is „Uncle Sam”-nek adja. Megtudják ezt az újságírók is, akiknek egyszerű riporttéma, hogy a szegény gyerekek gyűjtenek a milliomos Henshawnak. Henshaw felháborodva kutatja, ki akarja nevetőségessé tenni? Mikor

megtudja, hogy a kislány összetévesztette „Uncle Sam”-mel, ő maga segíti elő, hogy az előadást megtarthassák, most már igazán Amerika szimbóluma javára. Ő maga jár elől jó példával. Bejeleneti, hogy nem állítja le üzemeit, hanem megkétszerezi munkásainak számát. Befejezi az „Északi Kapu” építkezéseit is és azok vezetésével Peny édesapját bízza meg.

*

Shirley Temple-nek nem könnyű dolog filmesét írni. Új filmjének sem nagyigényű a meséje, de kellemes, szórakoztató, és ami a fő: módot nyújt Shirley-nek, hogy sokoldalú tehetségét ismét csillogtassa. A kis világsztár a drámától kezdve a revüig, mindenütt egyformán otthonosan mozog. Pompás ének- és táncszámaival még külön örömet szerez híveinek.

Amíg mások csak rekrimináció formájában veszik ki részüket a magyar filmgyártás kérdésében, addig Lippay Imre szó helyett a tettet választotta. Bár minél számosabb követőre találna kartársai között.

HIRADÓK

MAGYAR VILÁGHIRADÓ

806. sz.

M. F. I.

1. Egyszemélyes tengeralattjáró próbaútja. (UFA)
2. A lengyel hadsereg négy lábú hírvívői. (PAT)
3. Vitorlázórepülő bemutató Kaliforniában. (UFA)
4. A st. Cyr-i tisztjelöltek évváró ünnepe. (France Actualités)
5. A jégeső pusztítása a movaországi Zlinben. (Aktualita)
6. A jutasi csapataltisztképző évváró bemutatói. (MFI, Horváth)
7. Újpest csapata nyerte a Közép-európai Kupát. (MFI, Somkúti)
8. Amerikai magyarok utazása a Felvidéken. (MFI, Fekete)
9. A gödöllői Pax Ting leánytábor megnyitása. (MFI, Zsabka, Nagy, Márton)

FOX HANGOS HIRADÓ

XIII. évf. 32. sz.

1. XII. Pius pápa Gandolfóban pihen.
2. Franciaország visszaadja Spanyolország aranyát.
3. Hadirepülőgép-állomás a mandzsu-orosz határon.
4. Campese, olasz professzor bemutatja találmányát: a legújabb tűzálló anyagot.
5. Az angol király gyermekei meglátogatják régi otthonukat.
6. Nagymosás a majomketrecben.
7. Amerika legkisebb versenyzői.
8. Vitorlásverseny New-York előtt.
9. Amerikai bombavető a bouldi töltés felett.
10. Német tengerészek, mint akrobaták.
11. Marokkói spáhik lovas-mutatványai Észak-Franciaországban.
12. Az olimpiai bajnokjelöltek 800 méteres futóversenye a berlini stadionban.

MŰTEREM

SZERKESZTI: BINGERT JÁNOS DR.

HUNNIA

MEGALAKULT A BELVÁROSI FILM KFT.

Az elmúlt napokban megalakult egy új magyar filmvállalkozás, a *Belvárosi Film kft.* Tagjai *Bocsey Miklós*, *Greiner József*, *Patkós György* (a társaság művészi vezetője), *Kodolányi János* és *vitéz Gira János*. Az új társaság magyar filmeket szándékozik gyártani és elsőnek *Kodolányi János Földindulását* viszik vászonra. A külső felvételeket az Ormányságban készítik már a legközelebbi hetekben, a műtermi felvételek pedig augusztus végén kerül sor a *Hunniában*.

A HARMONIA TERJESZKEDÉSE

A magyar filmgyártás terén olyan szép sikerrel működő *Harmonia* filmvállalat — mint értesülünk — nagyjelentőségű megállapodást létesített *Lippay Imrével*, a szegedi *Belvárosi Mozgó* elnökével két új magyar film közös gyártása tekintetében. Az új társ egyelőre 100.000 pengőt bocsátott a *Harmonia* cég rendelkezésére azzal a feltétellel, hogy sikeres együttműködésről is lehet szó. Az első film felvételeire már e hó elején kerül, míg a másodikat szeptem-

berben tervezik forgatni. Örömmel üdvözljük *Lippay Imrének*, régi kartársunknak — 25 éve működik körünkben — ezt az áldozatos gesztusát, amellyel segítségére siet a válsággal küzdő magyar filmgyártás ügyének. *Lippay Imre*, korát megcáfoló szeretettel és lelkesedéssel rajongott mindenkor a magyar filmekért és most ezzel a nemes elhatározásával igyekszik megoldani szakmánkat olyan égetően érintő problémát: az elnémult magyar filmet.

TECHNIKA

SZERKESZTI: LOHR FERENC

Hangfelvételek kiegyenlítése

Irta:

RÓNAI GYULA
gépészmérnök.

Hangkiegyenlítés (kompenzáció) alatt általában azt a felvételi műveletet értjük, amikor a hangmérnök felvétel közben a természetben fennálló dinamikai határok között lefolyó hangrezgéseket a rendelkezésére álló szabályozó segítségével a filmre felvehető dinamikai határok közé arányosan beszorítja. Ezen az idegen szóval kompenzációnak nevezett kiegyenlítésen kívül van még egy kiegyenlítés és pedig az egyes már meglévő felvételek kiegyenlítése, a filmben való egymáshoz illesztése. Bármily jók is önmagukban a felvételek, ha a hang nem folytonos, ha az egyes felvételek nem kapcsolódnak hangilag is szervesen egymáshoz és hangerőben, hangszínezetben stb. ugrást érzékelünk, akkor azt mondjuk, hogy a film hangja rossz. Ezzel a kiegyenlítéssel óhajtok most foglalkozni.

Az egyenlőtlenségek lehetnek művészi és műszakiak, a felelősség értük a színésztől kezdve a rendezőn át a hangmérnökig sok mindenkit terhelhet. Ezek közül minket most csak a műszaki egyenlőtlenségek érdekelnék, melyeken a hangmérnök a rendelkezésére álló készülék segítségével javíthat. Mielőtt azonban a javítás módjával foglalkoznánk, nézzük meg, melyek azok a műszaki tényezők, amelyek a hangfelvételeknél szerepelnek. E tényezőket ugyanis eddig már sokan vélték megállapítani, köztük igen jeles szakemberek is, de legtöbbjük beleesett abba a hibába, hogy nem tud határt vonni a művészi (szubjektív) és a műszaki (objektív) tényezők közé és így vagy többet, vagy kevesebbet sorol fel.

E tényezők a következők: 1. hangerősség; 2. hangmagasság (hangszínezet), 3. utócsengés (Nachhall), 4. alapzaj.

1. Hangerősség. Ennek a tényezőnek a jelentősége a cikk elején említett kompenzációban merül ki, nem számítva ide a több mikrofón, vagy keverés esetén fellépő viszonylagos hangerőt. A több mikrofón (keverés) esetét a továbbiakban sem fogom külön tárgyalni, mert a viszonylagos hangerő, hangszínezet, stb. kizárólag a hangmérnök művészi érzékétől függ, az egyes bemenő, továbbá az eredő rezgésekre pedig külön-külön érvényes az, amit én a következőkben megállapítani vélek.

2. Hangmagasság. Ez az a pont, melyen belül a legsúlyosabb tévedéseket követték el eddig. Komoly szakemberek nagyrésze ugyanis a hangmagasságot és a hangszínezetet mint két különálló tényezőt állítja szembe egymással. Ez nyilvánvalóan téves. A hangszínezetet ugyanis semmi más nem határozza meg, mint az alaphangra szuperponált felhangok, melyek azonban (mint az a rezgésemélet alapelemeiből ismeretes), a szuperpozíció által semmivel sem lesznek alárendeltek, mint alaphangjuk s valamely villamos rendszeren éppúgy haladnak át felhang állapotjukban, mintha mint önálló hangok haladnának át rajta. Színezetről, mint a hangmagasság-

tól független felvételi tényezőről, csak abban az esetben lehetne szó, ha valamely hangra a villamos részekben való áthaladás közben újabb felhang szuperponálnék. Ez a rendszer egységeinek önrezgésszáma következtében elő is állhat, de ez nem felvételi tényező, hanem hiba, a felvevő berendezés hibája, amelyet már eleve ki kell küszöbölnünk, még pedig oly módon, hogy a rendszer egységeinek önrezgésszámát a fül hallási határain kívülesőnek választjuk. Viszont: ha egy hangról a berendezésben valamely felhang elvész, úgy mérget vehetünk rá, hogy az ugyanilyen rezgésszámú s ugyanolyan hangerejű önálló hang is elveszett volna. Tehát ismét visszajuttunk a hangmagassághoz. Egy esetben beszélhetnénk önálló hangszínezeti problémáról, és pedig ha a hang színezetét a felvétel közben akarnók változtatni. Ez a változtatás nem tartozik sem a lehetetlenségek, sem pedig az értelmetlenségek körébe, de nem tudok róla, hogy valaki ezzel ez ideig foglalkozott volna. Hangmagasság és hangszínezet között csak elvezetésbeli különbség van. Egy rezgés esetében hangmagasságról, rezgéskomplexumnál pedig hangszínezetről beszélünk.

A hangmagassággal az a követelményünk, hogy a berendezés egyenletesen engedje át a különböző magasságú hangokat a fül hallási határain belül kb. 30-tól 10.000 rezgésig másodpercenként.

3. Utócsengés (Nachhall). Az olyan visszhangot, amely megcsendül, mielőtt az eredeti hang elhallgatna, továbbá nem sokkal az eredeti hang elhangzása után végződik, utócsengésnek nevezzük. Úgy is mondhatnók, hogy az utócsengés olyan visszhang, amely még nem visszhang. Ezt a jelenséget kezelték eddig a legmostohábban az egész világon, legfeljebb a zenefelvételeknél szenteltek neki némi figyelmet a hangmérnökök. Pedig az utócsengés a beszédfelvételek érthetőségét úgy pro, mint kontra befolyásolja. Nem szép azonban az sem, ha az utócsengés egy egész más helysére enged következtetni, mint amit a díszlet mutat.

Az utócsengést a terem nagysága, alakja, falának felülete, a benne helyetfoglaló élő és élettelen tárgyak alakja és felületének milyensége határozza meg. Hangfelvételeknél fontos még a mikrofón viszonylagos helyzete is.

A

MAGYAR

FILM

az egyetlen
szakmai
hirdetési orgánium!

4. Alapzaj. Nehogy valaki azzal vádoljon, hogy ugyanabba a hibába esem, mint amellyel előbb másokat megvádoltam, sietek megmagyarázni, hogy miért soroztam az alapzajt a felvételi tényezők közé. Az alapzaj ugyanis nem felvételi tényező, hanem hiba. Ha mégis a felvételi tényezők közé számítom, ennek oka a következő: Az alapzaj olyan hiba, amely minden elektroakusztikai berendezésben bizonyos mértékig megvan s így a maga nemében kifogástalan (javításra nem szoruló) hangfelvevő készülékekben is. Eredete műszaki (objektív), minden felvételen többé-kevésbé jelen van, a felelősség érte a hangmérnököt terheli, továbbá éppen úgy kezelendő, mint valamely műszaki felvételi tényező, különösen pedig a kiegyenlítés szempontjából s így ha egyébként nem is sorolnám a felvételi tényezők közé, e cikk keretében nem hagyhatom ki közülük. Az alapzaj a készülékek tökéletesedése folytán állandóan csökken s ha elméletileg nem is lesz soha teljesen eltüntethető, gyakorlatilag idővel annyira leszoríthatjuk, hogy nem kell többé figyelmet szentelnünk neki. Egyes amerikai felvételek már ezen a határon mozognak, de nekünk még egyelőre számolnunk kell vele.

Az alapzaj eredete kétféle lehet. Minden villamos egység, melyen a hang áthalad, nem lévén abszolút tökéletes, bizonyos fokú alapzajt szolgáltat, a másik alapzajforrás pedig a film maga. Elkerülhetetlen ugyanis, hogy a filmre a gyártás és a további kezelés folyamán mikroscópikus karcok és szennyeződések ne kerüljenek. Ez apró hibák fényáteresztő képessége a filmnél kisebb lévén, a fotocella előtt elvonulván, sustorgó hangot adnak. A modern készülékek ebben is nagy haladást hoztak az ú. n. noiseless, v. Klarton-eljárással, amely abban áll, hogy gyenge hangoknál egy a kis amplitudókat határoló burkológörbén kívül eső területet a negatívon megvilágítatlanul hagyva a pozitívon a kopirozásnál megvilágítják, így az sötét lesz és a fényt nem engedti át, függetlenül attól, hogy van-e a filmen szennyeződés és karcok, vagy sem.

Az itt felsorolt tényezőkben beállított egyenlőtlenségeket csak úgy tüntethetjük el, ha a filmet átírjuk. Az átírás abban áll, hogy a már összeállított film hangját leadjuk (újából villamos rezgésé alakítjuk

át) s a vezérlőasztalon átengedve, ott a kiegyenlítést elvégezzük és az így kiegyenlített hangot újból felvesszük. Ezt az átírást rendszeres körülmények között a keveréssel egybekötve s csak egy ízben csináljuk, de előállhat olyan eset is, amikor az átírt hangot még egyszer át kell írunk. Az átírásnak komoly értelme csak akkor van, ha az átírás végig ugyanazon a készüléken történik, ha ez a készülék legalább is annyira modern, hogy az alább kijelölt műveleteket rajta elvégezhetjük s így a hangon az átírással valóban javítunk és nem rontunk.

A hangerőbeli különbségek megszüntetése a hangerőszabályozó megfelelő működtetésével érhető el.

amely a hangmérnöki feladatok leg-egyszerűbbike.

A hangszínezetbeli különbségek általában két okosportra vezethetők vissza: 1. a felvétel helyi körülményei, 2. a felvevő berendezésben, vagy annak alkatrészeiben beállított műszaki változás. A felvétel helyi körülményei alatt értem elsősorban a mikrofonnak a hangforrástól való távolságát és a hangirányhoz viszonyított helyzetét, másodsorban pedig a mikrofon, a hangforrás és az összes környezetükben lévő élő és élettelen tárgyak viszonylagos helyzetét, alakját s azok felületének mi-

lyenségét. Ez okok által előidézett hangszínezetbeli különbségek számottevőek, sőt igen kirívóak is tudnak lenni, pl. abban az esetben, mikor egy jelenet egy távoli és egy közeli képre oszlik. A felvevőberendezésben, vagy annak alkatrészeiben beálló változás alatt nem elváltatást értek, hanem azt, hogy az egyik felvétel pl. más mikrofonnal, vagy esetleg egészen más készülékkel készült, mint a másik.

Műszaki emberek között közismert, hogy minden elektroakusztikai berendezésnek van egy bizonyos ú. n. karakterisztikája. Ez a karakterisztika akkor enged jó berendezésre következtetni, ha annak az alakja a rezgésszámtengellyel párhuzamos egyenes. Ez egyszerűen azt jelenti, amit a hangmagasságról szóló bekezdésben úgy fejeztem ki, hogy a berendezés egyenletesen engedje át a különböző magasságú hangokat, a fül hallási határain belül kb. 30-tól 10.000 rezgésig. Feladatunk már most az lesz, hogy az átíró berendezés karakterisztikáját akként módosítsuk a benne rendelkezésre álló torzítóval (Entzerrer), hogy a felvevő és átíró berendezés együttes (eredő) karakterisztikája legyen egyenes. Ez természetesen nem mindig érhető el s ilyen esetben legalább arra törekedünk, hogy a két kiegyenlítendő felvétel eredő karakterisztikája hasonló legyen, vagyis ha az egyik felvételen pl. a mélyhangok jutottak túlsúlyba a másikhoz képest, akkor: ha nem elegendő az első felvételtől a mélyek egy részének kiszűrése, kiszűrjük a másiktól a magas hangok egy részét akkor is, ha a másik felvételnek megfelelő karakterisztika esetleg egyenes is lett volna. Az egyes felvételek jóságát — szerintem — alá kell rendelni a folytonosságnak.

Az utócsengésnél az eset látszólag nem ilyen egyszerű. Utócsengést villamos úton ugyanis nem lehet csökkenteni, s lehet, hogy azon is fognak sokan eszoállkozni, ha azt állítom, hogy növelni igenis lehet. Nem kell egyebet csinálni, mint ugyanazt a felvételt a keverőasztal másik dobjára egy bizonyos eltolással feltenni, s az eltolásnak a mértékét addig változtatni, míg a kívánt utócsengést elérjük. Különös azonban, hogy bármily egyszerű a dolog, nem tudok róla, hogy valaha is felhasználták volna, pedig az ilyen „mesterséges utócsengés“ a legtökéletesebb illúziót kelti. A

megoldás kivitele ilyenkor az, hogy a kisebb utócsengésű felvételhez a fenti módon utócsengést keverünk.

Az alapzaj kiegyenlítésének ideális esete az, amikor az alapzajt kivesszük az összes felvételekből. Ennek alapfeltétele természetesen az, hogy az átírás Klarton-berendezésen történjék. Ha az átírás nem ilyen készülékkel történik, akkor meg kell elégednünk a kiegyenlítéssel. Mint már említettem, az alapzaj eredete kétféle: villamos alapzaj és anyaghiba. A villamos alapzaj szintén kétféle: egy az erősítés mértékétől függő és egy az attól független alapzaj. Az erősítéstől független és az anyaghiba okozta alapzajt olyképpen csökkenthetjük, hogy az eredeti felvételt lehetőleg erősen vesszük fel (szem elől nem tévesztve a hangerő folytonosságával szemben támasztott követelményeinket) s ezt az átírásnál a megfelelőre lehalkítva, az állandó alapzaj is ugyanolyan arányban csökkenteni fog. A változó alapzajt csak szűréssel tudjuk csökkenteni. Az alapzaj rezgésszáma a lehető legkülönbözőbbek. Megfigyelésem szerint a rezgésszámok átlaga 7000 és 8000 Hz közé esik, tehát (figyelembe véve a hangszínezettel szemben támasztott követelményeinket) a magas hangok egy részének kiszűrésével igen szép eredményeket érhetünk el. Előfordulhat azonban az az eset, hogy vagy a hangerőre és a hangszínezetre figyelemmel kell lennünk, és ezért, vagy esetleg egyéb okból a fentemlített két módszer valamelyikét, vagy egyikét sem alkalmazhatjuk; ilyenkor nem marad más hátra, mint hogy a keverőasztal egyik dobjára egy alapzaj-hurkot (sleifnit) teszünk fel s a kiegyenlítés kedvéért a kevesebb alapzajjal bíró felvételhez megfelelő alapzajt keverünk.

Az előbbiek folyamán hallgatólag feltételeztem három dolgot:

1. hogy a felvételek ideális hang körülmények között történtek (pl. nincs szél, a képfelvévő gép teljesen csendes stb.);
2. hogy a hangfelvételek a maga nemében kifogástalan (javításra nem szoruló) készülékkel történtek;
3. hogy a laboratórium az előírásoknak megfelelően dolgozik (pl. helyes lyukasztás, kopírozó-lámpa helyes beállítása stb.).

Noha e három feltétel is műszaki és nem művészeti, jellegű, de hiányuk az, hogy nem állandó jellegűek s

így nem annyira az egyenlőtlenség, mint inkább a hiba kategóriájába tartoznak. (E legutóbbi megállapításom alól bizonyos mértékig kivétel a laboratóriumi munka, amely a nagy hibákon kívül is bizonyos állandó jellegű hibákat mutat. Ez egyenlőtlenségek mind a négy felvételi tényezőben megnyilatkozhatnak, kiküszöbölésük pedig az előbb ismertetett módszerek szerint történhetik). Hibáknál kiegyenlítésről a legritkább esetben lehet beszélni, de egy részük az átírásnál vilamos úton kivehető. Ezekre azonban sokféleségük miatt itt ki nem térhetek.

E cikk megírására az készítetett, hogy a „Tiszavirág“ című film átírásánál szerzett tapasztalataimat

szeretném, ha e sorok megindulását jelenthetnék egy olyan eszmecsere-nek, amelyen belül a hangmérnöki feladatok műszaki részét megtárgyalhatnók. Azért hangsúlyozom állandóan a „műszaki“ szót, mert szeretném a hangmérnöki feladat nemcsak mérnöki, hanem művészi is és ugyanakkor, amikor azt szeretném, hogy műszaki téren lehetőleg szorosan együtt haladjunk, a leghatározottabban ellene vagyok annak, hogy a hangmérnököket művészi munkájukban akár kartársaik, akár pedig mások a legesekélyebb mértékben is befolyásolják.

A „Tiszavirág“ azért volt alkalmas a fentebbi tapasztalatok leszűrésére, mert felvételei négy különböző gépen történtek s a felvételek kb. 85%-a külső volt. E két körülmény az átírásnál nagyon sok feladat elé állított, melyek megoldásánál a fentebb közölt módszereket használtam.

E soroknak még egy másik célja is van. És pedig; szeretném felhívni a filmgyártó urak figyelmét arra, hogy az átírás nem fölösleges hangmérnöki rögeszme, hanem komoly dolog, amellyel a film hangját néha százsázalékkal megjavíthatjuk, különösen pedig akkor, ha a felvétel — mint ahogy nálunk gyakran előfordul. — különböző gépeken történik. Legyen szabad itt még egyszer a „Tiszavirág“-ra hivatkoznom s a gyártásban résztvevő urakat tanúként megidéznem, hogy a film, különösen pedig a német változat hangja átírás előtt és után ég és föld különbséget mutatott olyannyira, hogy a hang átírás nélkül élvezhetetlen lett volna.

Az átírásnál azonban nemcsak az egyenlőtlenségek szüntethetők meg, hanem a felvételi hibák egyrésze is kiküszöbölhető (külső felvételeknél hibák elkerülhetetlenek), amelyek általában még zavaróbbak, mint az egyenlőtlenségek s mennyiségük is sokszor nagyobb.

Ha egy magyar film hangjáról azt állapítjuk meg, hogy rossz, akkor annak nem mindegy a hangmérnök, hanem az átírás hiánya az oka. Ezért kérem még egyszer, — s azt hiszem, e kéréshez kartársaim is csatlakozni fognak, — hogy a filmgyártó urak az átírást költségvetésükbe felvenni sziveskedjenek, hiszen ez az összeg amannak amúgyis csak elenyésző kis része s ezzel szemben filmjük hangja kifogástalan lesz.

TORDA
JÓZSEF

Első magyar
diapozitív specialista
Küntetve : Paris, Grand Prix
Reklámok
Üzemi tervezetek
Felolvasások diapozitívei
Fotónagyítások
BUDAPEST,
VII., Rákóczi-út 57/B
Telefon : 131-320

kartársaim rendelkezésére bocsásom, nem mintha e tapasztalatok különös elméleti vagy gyakorlati értékkel bírnának, hanem inkább azért, hogy az amúgyis nehéz hangmérnöki munkának legalább a műszaki részét (e cikk keretében természetesen annak is csak egy kis hányadát) rendszerbe foglaljam, ezzel kartársaim munkáját esetleg megkönnyítsem és megfigyeléseim ellenőrzésére, helyesbítésére és kibővítésére őket felkérjem. Nagyon

Technikai apróságok

Irta:

BRÜCKNER JÁNOS

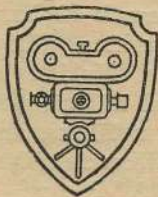
okl. g.-mérnök, tanár.

A fotocellakábel a fotócellát az erősítővel összekötő különleges vezeték. Ezen a vezetéken át jut a fotocellában keletkezett hangfrekvenciás váltóáram, illetőleg feszültség az első erősítőcsőhöz. A kábel a hangos filmbereendezésnek kényes része. Eltekintve azoktól a zavaroktól, amelyek a helytelen szerelés, a géprázókódás okoznak, a fő veszedelem abban van, hogy a magas hangokat illetően e helyen tekintélyes veszteségek léphetnek fel. Ugyanis a hangfrekvenciás váltóáramokból a magasabb frekvenciájúak egy része levezetődhet a föld felé. Ez attól származik, hogy a fotocellakábeleknél bizonyos nagyságú kapacitása van, tehát ez a váltóáram útjában frekvenciafüggő ellenállásként viselkedik. Minél magasabb frekvenciájú a váltóáram. (vagyis minél magasabb hangról van szó), annál kisebb lesz az e kapacitás által képviselt ellenállás értéke. Emiatt a fotocellakábel a hangfrekvenciás váltóáram szempontjából olyan, mint egy az előerősítőhöz a föld felé párhuzamosan kapcsolt ellenállás, amelyen a magasabb frekvenciák egy része az előerősítő helyett a föld felé áramlik. E bajon kétféleképpen segíthetünk: 1. minél rövidebb fotocellakábel alkalmazunk. A régebbi kábelek kapacitása méterenként 80—100 cm. volt, az újabbaké már 30 cm., a legmodernebbeknél pedig már csak 15 cm. a kapacitás.

A vetítógép pillájának takarólapja az alatt az idő alatt, amíg a képkapuban az egyik képkocka helyére a másik beugrik, elzárja a fény útját. A mozgásban lévő képkockát ugyanis kivételesen nem szabad, mert a kép leromlik, a feliratok betűi alatt vagy felett uszály jelenik meg. Ezt a hibát nevezzük pilla-húzásnak. Bekövetkezik ez akkor, ha valamilyen elállítódás folytán a pilla előbb, vagy később takar. Amikor a pilla később takar a szükségesnél, tehát a képkocka már mozog, akkor a vetített szövegen felül jelenik meg az uszály. Ilyenkor a pillát a forgásirányban a tengelyen kissé előre kell forgatni. Amikor viszont a pilla túl korán takar, akkor az uszály a szöveg alján jelenik meg, tehát a helyes beállítás ilyenkor az előbbinek fordítottja. Lehet, hogy a szöveg alul és felül is kap uszályt. Ez azt jelenti, hogy kicsi a pilla takarórésze. Ez esetben a hiba megszüntetésére szélesebb takarólapot kell alkalmazni.

H I R E K

AZ OPERATŐRÖK TÁRSASÁGA

A bizottságba a következők választották meg: Somkúti István, Eiben István, Icsy Rezső, Vass Károly és Meyer Tibor. A megválasztottak kötelezettsége két évre szól. Üresedés esetén új tagot ismét titkos szavazás útján kell választani. Az öttagú végrehajtó bizottság feladata a Társaság ügyrendjének megállapítása, belső életének ellenőrzése, a kamarai felvételi bizottságban a háromtagú képviselői ellátása, indítványok mérlegelése, a levelezés elintézése, a bevételek és kiadások ellenőrzése, a bizottság által jóváhagyott szabályzat tiszteletbentartása, továbbá a szociális és bajtársi gondolatok istápolása.

WALT DISNEY-FILMEK BEMUTATÓJA

Július 28-án, pénteken éjszaka, — mint erről utólag értesültünk, — tíz legújabb Walt Disney-filmet mutatott be a színek rajzfilmek forgalombahozó M o z g ó k é p ü z e m i r t. a R á d i u s filmszínházban. Sajnos, az éjféli bemutatóról nem tudunk beszámolni a szakmának, helyesebben a mozisoknak, annál az egyszerű oknál fogva, mert nem volt alkalmunk látni a filmeket. Hogy miért nem láthattuk a filmeket? Annál az egyszerű oknál fogva, mert a bemutató rendezősege elfelejtett meghívni bennünket. Úgy látszik, nem tartozunk a „budapesti művészvilág és az újságíró-társadalom tagjai“ közé, akiket — az egyik napilap tudósítása szerint — erre a „szakbemutatóra“ a R á d i u s filmszínház igazgatósága meghívott.

DANZIG FILMEN MAGYAR KISÉRŐBESZÉDDEL

Hónapok óta a világpolitika egyik ütközőpontja Danzig szabadváros és Gdynia, a lengyelek egyetlen tengeri kikötője, amely a lengyel kereskedelmi és hajózási forgalom létfontosságú súlypontja. Az emberek millió másról sem olvasnak, mint Danzigról és Gdyniáról, nagy-

hatalmak érdekeinek ütközőpontja ez a két város. Danzigról és Gdyniáról készült két hallatlanul érdekes kultúrfilm, amely a közeljövőben Budapesten is bemutatásra kerül, mégpedig magyar kísérőbeszédrel.

VALTOZÁS A FORUM MOZI TULAJDONÁBAN.

A filmvilág hónapok óta átalakulóban van. Mint már több ízben jelentettük, a gyártástól a bemutatószínházakig gyökeresen megváltozik az egész magyar filmélet. A hét egyik napján érdekes esemény történt az egyik előkelő belvárosi színházzal kapcsolatosan. A Fórum mozi, amelynek vezetői a L é d e r e r testvérek, a birtokukban lévő részvénytöbbséget eladták N e u h o l d Kornél kormányfőtanácsosnak, a Magyar Kinotechnikai Társaság társelnökének, aki a mozgóképparban már eddig is igen élénk szerepet játszott. A Fórum színház vezetése tehát új kezekbe kerül. A Léderer fivérek azonban továbbra is közreműködnek a Fórumban, mint az új tulajdonos alkalmazottai. A színház kötései egyébként már elkészültek és a Fórum úgyszólván az egész szezonra el van látva magyar és külföldi filmekkel.

UFA-BEMUTATÓ

Augusztus 16-tól 22-ig hétnapos bemutatót tervez a UFA. Hét nagyszabású német film attrakció kerül ez alkalommal a megszakkozonség elé. Ezek a következők: „A szerető“ (Willy Fritsch); „Mármoros báli éj“ (Zarah Leander, Röck Marika); „Vihar egy kalap körül“ (Heinz Rühmann); „Hétpecsétetes titok“ (Brigitte Horney, Willy Birgel); „Ezek a férfiak“ (Paul Hörbiger).

PARAMOUNT-BEMUTATÓ

Augusztus 28-tól öt-napos szakbemutatót tart a Paramount vállalat, amelynek 1939/40-es év szezonbeli anyagát nemrégiben ismertettük. A világ-cég változatos és nívós programjából, amelyet nagy érdeklődés előz meg a mozisok körében, a következő világgfilmek kerülnek e hó végén a meghívott szakközönség elé: „A szerelem tolvaja“ (Elisabeth Bergner); „A férj közbeszól“ (Claudette Colbert, John Barrymore, Francis Lederer); „A

Premier Plan

EIBEN ISTVÁN

1916-ban került a szakmába és természetesen, mint minden igazi operatőr, a laboratóriumban kezdte. Két évi gyakorlat után már „forgatott”, persze abban az időben még kézzel. Első operatőri munkáját Kertész Mihály rendezésében készítette. Dolgozott Korda Sándorral, Garas Mártonnal. Körülbelül 130 filmet operált végig, közöttük németeket és franciákat is. Játékfilmoperatőrjeink közül neki van a legnagyobb gyakorlata és talán ő érti legjobban a műtermi képfelvétel technikáját. A legjobb, a leggavalórosabb kolléga. A „hapsi” baráti, bizalmas megszólítás feltalálója. A „szüksíts” elmélet tudósa. Fáradhatatlan a műteremben, de ehhez arra van szüksége, hogy a cigaretta sohase aludjon el a szája szögletében és feketés pohár se ürüljön ki mellette. Egy dologban könyörtelen. Fradi-mecésre az Isten háta mögüli felvételtől is elröpül vezérkarával drukkolni. Ennél jobban csak a balatoni szállójéért drukkol, hogy el ne verje a jég. Ez idő szerint a memoárjain dolgozik, mert a filmgyártástól most bőven van ideje. Zavartalanul diktálja élményeit gyorsírásba, még a telefonja se esengeti fel, mert elvből sohase vezette be ezt a szórakoztató technikai vívmányt. „Ugyi, hapsi“?

szerelemes fenevad“ (Charles Laughton); „Hotel Imperial“ (Isa Miranda, Ray Milland); „Halállégió“ (Gary Cooper, Ray Milland). Bergner, Colbert és Laughton filmjét külföldön már mindenütt bemutatták és hónapokig volt műsorom. Világsikerrel fémjelezve érkeznek el hozzánk. A magyar filmszakma főleg a Hotel Imperial és a Halállégió című filmek felé fordul különös érdeklődéssel, mert ezek a filmek annakidején néma áltozatban felejthetetlen sikert arattak. A P a r a m o u n t ötnapos bemutatójának műsorán P o p e y e-trükkfilmek, továbbá színes és zenés egyfelvonásos filmek fognak szszerepelni.

FOX-BEMUTATÓ

Az új szezonra vonatkozó szakbemutatók sorát az elmúlt héten a Fox kezdte meg háromnapos bemutatójával. A Scalában rendezett előadásokon három nagy Fox-újdonsgógot láttunk, amelyekről lapunk más helyén számolunk be részletesen. Ehelyütt csak általánosságban említjük meg, hogy a Fox idei első szakbemutatója az őszinte siker jegyében zajlott le. Feljegyzésre méltó az az érdekes ujtása a cégnek, hogy új ügyvezetője Szemerjai Dénes a szakbemutató első napján a színpadról üdvözölte a meghívott közönséget és rövid bevezető beszédben ismerette a világhírű amerikai filmgyár 1939-40-es produkcióját, illetőleg annak három izleltől bemutatott különleges filmjét.

SZAKIRODALOM

Der deutsche Film. 1939. július hó:
Dr. Fritz Hippler: Von der Sendung des Kulturfilms. — Dr. Waldemar Glaser: Der Film in der Dichtung und Unterhaltungsliteratur des letzten Jahres. — Dr. Walter Möhl: Neue Grundlagen für die Kulturfilmproduktion. — Hans Rein: Mehr Muth zum Experiment! (Uj filmirányokat és eredeti elgondolásokat hangoztat.) — Ilse Wehner: Filmarbeit der Dezentralisation. — Dr. Johannes Eckhardt: Kolonien des Films. (A keskeny filmről írt ezúttal a közismert kultúrfilm-szakember.) — Hans Ertl: Filmarbeit in (A németek egyik legkiválóbb operatőrije tüzföldi filmmunkájáról ír.)

KÜLFÖLD

ANGLIA

Kötelező katonai szolgálat és a mozi
Az új angol honvédelmi törvény katonai szolgálatra hív minden 20 éves angol fiatalembert. Ez a körülmény új probléma elé állítja az angol mozisokat is. Köztudomású, hogy Angliában — Londont és néhány nagyobb várost leszámítva — vasárnap nem játszanak a mozik, a színházak és a kaabrék. Ezt a tilalmat az anglikán egyház kívánságára rendelték el és igen szigorúan megtartják. Minthogy kávéházak kontinentális értelemben ismeretlenek a szigetországban, így az egész héten a kaszárnyában dolgozó katonáknak vasárnaponként csak a bor- és sörivők, söntések stb. maradnak hátra, hogy némiképen szórakozhassanak. A multban hiába kíséreltek meg a mozisok bármit, hogy a tilalmat visszavonják, a hatóságok az egyházi kívánságot tiszteletben tartották. Most azután az egyik katonai lelkész vetette fel a gondolatot, hogy tulajdonképpen sokkal üdvösebb volna, ha az általános védkötelezettség bevezetése után a mozik és színházak vasárnap is játszhatnak és a katonák a vasárnapi kimenőjüket nem kocsmában, hanem moziban és színházakban stb. töltenék. Ez az egyenruha tekintélyét is jobban megóvná. Minthogy a közvélemény, amely eddig is elégedetlen volt a tilalom miatt, általánosan helyeselte a javaslatot, még egyházi körökben sem szólaltak fel ellene, csupán azt kérte egy másik lelkész hogy a polgári lakosság ezután se mehessen moziba vasárnap, csupán katonák. Érdekessé teszi a kérdést az a körülmény, hogy az egyenruha miatt hajlandóság mutatkozik a tilalom visszavonására, holott a polgári lakosság tulajdonképpen majdnem hasonló alapon kérhetné a vasárnapi mozi- és színház-előadások megtartását, minthogy igen sok dolgozó ember csak vasárnap jut hozzá, hogy szórakozásra gondolhasson. Az érdekeltek azonban örömmel ragadnak meg minden érvet, amely a helyzetet megváltoztatására alkalmas és így lelkesen pártolják az egyenruhával kapcsolatban felvetett inóítványt. Természetesen ez a kérdés sincs mellékprobléma nélkül. Eddig a katonák

féláron kapták a belépőjegyeket. Ha azonban vasárnaponként csak katonák mehetnek színházba és moziba, a tulajdonosok nem hajlandók a félárat megadni és azt mondják hogy csak abban az esetben biztosítják ilyen körülmények között továbbra is a félárú jegyeket, ha a katonák trafikokban, cukorkaüzletekben, kimerésekben stb. a jövőben hasonlóképpen féláron vásárolhatnak. Az élénken vitatott kérdés elintézését nagy érdeklődéssel várják az angol moziszakmában.

Csődöt mondott az angol nyugalom egy moziban.

Anglia lakosságának nagy részét egy idő óta valóságos hisztéria fogta el az ír terroristáktól való félelemtől. Az egyik liverpooli moziban az egyik látogató cigarettára akart gyújtani. Angliában tudvalevőleg a filmszínházakban a dohányzás meg van engedve. Amikor egy asszony a sötétben megpillantotta a fellobbanó gyufát, rémülten kiáltotta el magát: Ir terroristák! A nézőközönség soraiiban pánik tört ki, az előadást félbeszakították és a szerencsétlen embert a moziban tartózkodó tűzoltók mentették meg a feldühödött tömeg haragjától. Így is több sebből vérezve itték a rendőrségre, ahol kiderült, hogy valóban — ír. A rendőrségnek már ez is elegendő ok volt arra, hogy letartóztassa, noha sem nála, sem a moziban nem találtak robbanószereket vagy más gyanús tárgyat. A letartóztatott írt ennek ellenére jövő péntekig vizsgálati fogságban tartják. Az aldershotj katonai táborokban kitört sztrájkot is ír terroristák aknamunkájának tulajdonítják. A rendőrség le is tartóztatott egy ír munkást, aki ellen az a vád, hogy terrorcsoportot szervezett a katonák között.

CSEH PROTEKTORÁTUS

Az amerikai filmek visszaesése.

A német fennhatóság alá került Csehszországban az év első felében a cenzurahivatal kimutatása szerint sokkal kevesebb amerikai film került bemutatásra mint 1938-ban. A német és cseh filmek ugyanolyan számban kerültek bemutatásra, mint az elmúlt esztendőben. Míg 1938-ban 90 amerikai, 30 német és 16 cseh film szerepelt az első félévben a mozik műsorán, addig 1939 első hat hónapjában 55 amerikai, 29 német és 15 cseh film került bemutatásra. A szaklapok megállapítása

szerint az amerikai filmek további visszaesése várható.

FRANCIAORSZÁG

A Grand Prix kiosztása.

A napokban ítelték oda a Francia Mozi Nemzeti Nagydíjat (Grand Prix National du Cinéma Français) a legjobb rendezőknek. A szépművészeti és közművelődésügyi minisztérium fennhatósága alatt megtartott döntés az egyik Grand Prix-t Marcel Carné-nak ítélte oda a Quai des Brumes című filmért, míg egy második Grand Prix-t Duvivier nyert el La Fin du Jour és Feu de Paille című filmjeiért. Az ismeretterjesztő filmek állami díját a „Védve vagyunk?” című katonai tárgyú film gyerte, míg az oktatófilmek díját a „Fogaskerekű-üzem” című iskolai film kapta. A tudományos filmek állami nagydíját Comandon professzor és munkatársa: de Fontebroe tanársegéd kapták a gombák életéről készült filmjükért. Comandon tanár egyébként a legrégebbi filmesek közé tartozik, minthogy már 1905-ben a Pathé vetítőt és laboratóriumot rendezett be részére, ahol a professzor filmszenvedélyét tudományos célokra kiélhette. A híradó-díjat már korábban odaítélték az Unité Française című riportfilmnek, mint arról már beszámoltunk.

Filmfelvételek mérges gázfelhőben

Párisban nagy ünneplésben részesítették Leon Joannon kiváló francia rendezőt, tízéves rendezői jubileuma alkalmából. Az ünnepségen a Grand Prix du Cinéma bizottsága is képviseltette magát és átnyújtotta a jubiléusnak a francia filmművészeti zsüri idei nagydíját. A francia film aranyérmét a Riadó a Földközi-tengeren című produkciójáért kapta, amely nemcsak kimagasló művészi értékeiért nyerte el a pálmát, hanem a kiváló rendező bravurjáért is, amellyel életét kockáztatta a felvételek alatt, mert egy gázzal fertőzött hajón kellett forgatnia a film több jelenetét. Ezeknek a jeleneteknek Pierre Fresnay, Rolf Wanka, Kim Peacock és Nadine Vogel voltak a főszereplői, akik, mint a Cinematographie Française megjegyzi, szintén megérdemelték volna hősiességükért az aranyérmet. A nagyszabásúnak ígérkező filmet tudomásunk szerint a közeljövőben egyik elsőkelő filmszínházunk műsorára tűzi.

NÉMETORSZÁG

40 év filmgyártásának története

A német Herzog-film elhatározta, hogy Gyerekek, nem mulik az idő! címmel összeállítja a film 40 éves történetét — filmen. Az elmúlt 40 év minden nagyszerű filmjéből részleteket állítanak össze a film német feltalálójától, Max Skladanowskytól napjainkig. Így minden nagy színésről felvételeket mutatnának be kezdő korunktól a világhírességig. Foglalkozna a film Asta Nielsen, Henny Porten, Pola Negri, Harry Piel, Hans Albers, Willy Fritsch stb. fiatalokról és későbbi felvételeivel. Az anyag összeállításához eddig több, mint 60.000 métert válogattak ki, amelyekből további válogatás útján kívánnak a végső vágáshoz eljutni.

OLASZORSZÁG

Olasz-német közös gyártás

Nagyobb német filmes csoport repült a napokban az olasz Cinecittába, hogy megkezdjék a kétváltozatú Gigli-film felvételeit, melyet a Tobis készít. Az új film, melynek címe Gang in die Nacht, a kiváló olasz énekes játékkára épül, mint már több hasonló film a multban, és első sorban zene- és hangtechnikai megoldásokban akar sikereket elérni.

Az olasz kultúrtörténelem nagyjai filmen

Az egyik legnevezetesebb olasz gyártó kultúrtörténelmi filmek gyártását vette tervebe és elsőnek Leonardo da Vinci életét kívánja megörökíteni, mely filmet az 1942 évi vilákiállításra (Róma) akar befejezni. Emellett fel akarja dolgozni filmen a Traviatát, sőt legújabb hírek szerint Sienai Katalin élettörténetét.

800 millió lírát jövedelmeztek tavaly az olasz színházak és mozik

A színházi és filmipari vállalkozók szövetségének igazgatósága Rómában ülést tartott. Az ülésen előterjesztették a tavalyi színházi évadra vonatkozó részletes jelentést. Ebből kiderült, hogy a színházak és mozik tavaly Olaszországban összesen körülbelül 800 millió lírát jövedelmeztek. Az ülés további során a prózai- és operatársulatok kérdésével foglalkoztak. Ebben a vonatkozásban olyan új intézkedésekről tanácskoztak, amelyek alkalmasak arra, hogy megjavítsák a színházi, illetve filmvállalkozók és a művészi személyzet viszonyát, továbbá, hogy a színtársulatok díszletek és műszaki felszerelés dolgában is jobban megfeleljenek a mai közönség fokozottabb igényeinek.

Repülés és film

Az 1. Nemzetközi Repülésügyi Sajtótudósítók Kongresszusán, melyet Rómában tartottak meg, Carl Theodor Nar német újságíró a 22 nemzet 500 sajtóorgánumának képviselői előtt tartott előadásában kijelentette, hogy a repülés ügye mit köszönhet fejlődésében a film propaganda erejének és rámutatott azokra a szolgálatokra, a melyeket a repülésügy a filmtől vár. A repüléssel foglalkozó filmek hosszú statisztikája után hangsúlyozta, hogy a film fejlődése csak javára válhat a repülésügyi propagandának is, mint-hogy a háromdinemziós film éppen a repülőfelvételeknél érvényesül a legjobban.

SVÁJC

Egyéni kontingentálás

A berni belügyi hatóságok a külföldi eredetű kölcsönzők egyéni kontingentálásáról adtak ki legutóbb rendelkezést, amellyel a svájci hazai gyártást kívánják elősegíteni, elsősorban a svájci nemzeti filmhíradókiadást megoldani. A külföldi kölcsönzővállalatok befolyása évről-évre nő a svájci piacon és már 1937-keres, mert azok a külföldi, elsősorban amerikai vállalatok, amelyek eddig is dominálták a piacot, a jövőben ugyanezt teszik, 20 százalékkal kisebb mértékben, ami végeredményben nem döntő jelentőségű.

SVÉDORSZAG

Film készül a svéd hegyek állatvilágáról

A svéd filmgyártás teljesen újszerű filmet készít, amely a svéd hegyek rendkívül gazdag állatvilágát vetíti majd a nézők szemei elé. Ez a film lesz a nemzetközi filmpiacon az első svéd állatfilm. Az expedíció, amelyet Svédország állatvilágának egyik legkitünőbb ismerője Stig Wesslen vezetett, öt esztendővel ezelőtt kezdte meg rendkívül alapos és minden részletre kiterjedő munkáját. A film egyes részletei az igen nehezen hozzáférhető vadállatok életét is megörögzítette.

Emelkedik a svéd filmek száma

1938-ban hat svéd játékfilmmel többet gyártottak, mint 1937-ben, ami csak viszonylagos emelkedést mutat, mert azt jelenti, hogy ugyanannyi film készült 1938-ban, mint 1936-ban és így az 1937. évi visszaesést behozta az elmúlt esztendő. A svéd filmpiac alakulása annál is inkább érdekes, mert Svédországban

semmiféle korlátozást nem ismernek a filmszakmában a hazai gyártás támogatására. A mozik teljesen szabad választás szerint állítják össze műsorukat, függetlenül attól, hogy külvagy belföldi filmeket játszanak-e. A svéd filmgyártás termelőképességet mutatják a fejlődés számai: a 6,200.000 lakosú ország 1935-ben 20 filmet, 1936-ban 29 filmet, 1937-ben 23 filmet és az elmúlt évben 29 filmet készített, amely számok viszonylagosan más országok gyártásához igen élénk filméletről tanuskodnak.

A legjelentősebb svéd gyártó a *Svensk Filmindustri* részvénytársaság, amely az elmúlt évben 5 filmet készített, míg a többi 24 filmet hat gyártó vállalat forgatta. Ezenfelül kiadott az elmúlt évben a *Svensk Filmindustri* 41 teljes híradót (a nyári hónapokban szünetel a kiadás) és több rövidfilmet. A *Svensk Filmindustri*-nak *Rasundá*-ban saját műtermei vannak.

Svédországban az elmúlt évben összesen 1907 mozi működött, ezek közül 90 Stockholmban, a többi vidéken. A színházak bruttó évi bevétele több mint 40 millió svéd korona. A hatalmas svéd mozikultúra, a mozik nagy száma és a jelentős évi bevétel magyarázzák meg a kis népeségű ország aránylag igen erős filmgyártását.

SZLOVAKIA

Szlovák film-tervek

Az elmúlt 20 év alatt Szlovákia filmpiacát a prágai központból irányították és látták el filmekkel. A jövőben a pozsonyi kormány nagy súlyt kíván helyezni a film kultúráis értékére is és nemzeti szempontból akarja irányítani a filmpiacot. Minthogy azonban Szlovákiában mindössze 120 mozi működik 45.000 ülőhellyel, melyek közül 14 mozi a fővárosra, Pozsonyra esik, egyelőre nem lehet nemzeti játékfilmgyártásra gondolni és ezért elsősorban egy szlovák laboratóriumot kíván a kormány felállítani, hogy a külföldi filmek szlovák feliratait és a szükséges kópiákat Szlovákiában készíthessék. Ezenfelül a kultur- és reklámfilmek készítését kívánja előmozdítani. Ugyanezt a célt szolgálja a prágai *Aktualita* híradó mellett kiadott *Nastup* szlovák eseményeket tartalmazó riportfilm, melyet egyelőre 8 kópiában vetítenének elképzelés szerint a szlovák mozikban.

TIZEZER MUNKÁS A SZEGEDI SZABATÉRI JÁTÉKOKON.

Szegedről jelentik: Az egész országban általános érdeklődés kíséri a *Szegedi Ünnepi Játékok* művészi produkcióit. Az előadások, mint ismeretes, július 23-án a *Magyar Passióval* kezdődtek és augusztus 15-ig tartanak és ezen idő alatt háromszor adják elő *Az ember tragédiáját*, július 30. augusztus 6. és 12-én, háromszor a *Magyar Passiót*, július 28. augusztus 5. és 14-én, kétszer a *Bizáncot*, július 29. és augusztus 11-én, kétszer az *Aidát*, augusztus 4. és 13-án, végül kétszer a *Turandotot*, augusztus 10. és 15-én, augusztus 7-én pedig nagyszabású szabadtéri hangversenyt rendeznek, amelynek programját a legnépszerűbb opera- és operett-részletekből állították össze. Az ünnepi előadásokra nemcsak az ország egész területéről, a közeli és távoli külföldről is rendkívül arányú érdeklődés nyilvánult meg, de az idén történik meg először, hogy az ünnepi játékok megszokott közönségén kívül lehetőség teszik a magyar munkásság széles tömegei részére is, hogy tanul lehessenek a magasrendű művészi eseményeknek, a magyar ünnepi játékoknak. A szabadtéri játékok rendezőbizottsága ugyanis bekapcsolta a most alakulóban lévő szabadidő mozgalmat is, illetőleg a nagy szegedi kulturális eseményekkel kapcsolatban való-sítja meg először ilyen irányban a munkások tömeges kulturális mozgalmát. Az eddigi bejelentések szerint több mint tízezer munkás fog külön munkás-fillettervontokon Szegedre utazni, nemcsak a budapesti gyárakból és üzemekből, hanem a vidéki munkahelyekről is. Budapest székesfőváros 2800 üzemi munkását és tisztviselőjét küldi el a szegedi Dóm-térre és részükre két külön munkásvonatot indít. A fővárosi munkások szociális intézményének képviselőjében Szegeden járt *Remeniczy* Lajos tanácsjegyző és *Beke* Lajos, a városi vízművek aligazgatója, akik bejelentették, hogy a játékokra 2800 üzemi munkást és tisztviselőt indítanak Szegedre és ez lesz az első alkalom, hogy ilyen nagy tömegekben jelenhetnek meg munkások magasrendű művészi és kulturális eseményeknél. A főváros nemcsak azzal áll a mozgalom szolgálatába, hogy üzemi szünnapot rendel el a szegedi kirándulás napján, hanem jelentékeny támogatásban is részesíti munkásait, akiknek hetibéréből több apró részletben vonja le a jegyek árát. De nemcsak Budapest székesfőváros, hanem Szeged városa is résztvesz a mozgalomban, valamint a fővárosi nagy gyárak közül többek között a *Weiss Manfréd* üzemek 1000 résztvevővel, a *Trunkhahn* gyár 350 munkással, a *Meinl* cég 500 munkással, a *Gamma* gyár 800 résztvevővel, és még számos nagyvállalat. A mozgalmat a vidéki városok üzemre is kiterjesztették. Például a hódmezővásárhelyi *Kokron* cég jelentette be, hogy többszáz munkását küldi el előreláthatólag a *Magyar Passió* és *Az ember tragédiája* egy-egy előadására. A szervezési munkálatokból és az eddigi jelentésekből látható, hogy a *Szegedi Ünnepi Játékokkal* kapcsolatosan in-csúl meg voltaképpen először a munkások szabadidő mozgalmának gyakorlati megvalósítása. A munkásság körben óriási érdeklődés nyilvánul meg a magasszínvonalú művészi és kulturális események iránt. Örömmel fogadták a tervet, amely őket is bekapcsolja a szabadidő-mozgalom révén a magyar kulturális életbe. Ezt bizonyítja a jelentkezők rövid idő alatt hatalmasra növekedett száma.

HIVATALOS RÉSZ

FILMCENZÚRA

BUDAPEST, IV. ESZÜ-TÉR 6 TELEFÓN: IRODA ÉS PÉNZTÁR 183-072, ELNÖK ÉS ÜGYV. ALELNÖK 183-073

Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság

256/1939. eln. szám.

(Megjelent a BUDAPESTI KÖZLÖNY 1939. július 29-i, 130. számában.)

Az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság 1939. évi július hó 15-étől július hó 22-ig tartott ülésein

a) nyilvános előadásra alkalmasnak találta:

1. **Sejk fia előzetes** (Son of Sheik) (Palatinus filmterjesztő váll.) hangos reklám 1 felvonásban az United Artists filmgyárban 1924. évben készült, 68 m hosszú,

2. **Riadó a Földközi tengeren — előzetes** (Alerte en Mediterranée) (Matador filmforgalmi kft.) hangos reklám 1 felvonásban, a Comp. Française Cinemat. filmgyárban 1939. évben készült 100 m hosszú

3. **Ez Berry** (Sergeant Berry) (Walter Tibor filmkölcsonző váll.) hangos bűnügyi történet 6 felvonásban a Tobis filmgyárban 1938. évben készült 3.161 m hosszú,

4. **Magyar világhíradó 804** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban a Magyar Film Irodában 1939. évben készült 252 m hosszú.

5. **20th. Century Fox hangos híradó XIII. évf. 30. sz.** (Fox tönende Wochenschau) (Fox) hangos riport 1 felvonásban, a Fox filmgyárban 1939. évben készült, 312 m hosszú,

6. **Bohém kávéház** (Cafe Boheme) (Universal) zenés riport 1 felvonásban az Universal filmgyárban 1939. évben készült 410 m hosszú,

7. **Menü helyett revü** (Pharmacie Frolics) (Universal) zenés riport 1 felvonásban, az Universal filmgyárban 1939. évben készült, 510 m hosszú,

8. **Bankszínház** (Bank Notes) (Universal) zenés riport, az Universal filmgyárban 1939. évben készült, 392 m hosszú,

9. **A sejk fia** (Son of Sheik) Palatinus filmterjesztő kft.) hangos dráma 4 felvonásban az United Artists filmgyárban 1924. évben készült, 1.898 m hosszú,

10. **A bor** (Stylus r. t.) hangos népszínmű 5 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1933. évben készült, 2.873 m hosszú,

11. **Nehéz az élet** (Flirting With Fate) (Metro-Goldwyn-Mayer) hangos bohózat 8 felvonásban, a Metro-Goldwyn-Mayer filmgyárban 1938. évben készült, 1.955 m hosszú mozgófényképeket.

b) Kísérő műsorral a kötelező arányszámba beszámíthatónak minősítette:

Szent István a magyarok első királya (M. F. I.) hangos ismeretterjesztő 2 felvonásban a Magyar Film Irodában 1938. évben készült, 598 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült magyar nyelvű mozgófényképet.

c) Előadásra alkalmasnak találta, de eltiltotta, hogy azon 16 évesnél fiatalabb korúak jelen lehessenek:

Cafe de Paris (Művészfilm kft.) hangos dráma 4 felvonásban a Regina filmgyárban 1938. évben készült, 2.128 m hosszú mozgófényképet.

d) Külföldre kivinni engedélyezte:

1. **MAC vitorlásverseny** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 26 m hosszú

Lapszemle:

NÉPSZAVA. 1939. július 28. (—dy —s): A Hunnia-ügy.

AZ EST. 1939. július 28. Kigyúltak a lámpák a Magyar Film Irodában. Rendőr-film készül Budapest utcáin.

AZ EST. 1939. július 27. Egyed Zoltán: Idiotizmus a hollywoodi filmsajtóban (I. Clark Gable és Carole Lombard házassága, 2 képpel).

NEMZETI UJSÁG. 1939. július 29. Illetékes hely a Repülő Alap filmjövendelméről.

NÉPSZAVA. 1939. Július 29. Film és távolbalátás.

PESTI NAPLÓ. 1939. július 30. Chaplint utánzó verseny, melyen Chaplin csak harmadik lett. (Hollywoodi levél).

MAGYARSÁG. 1939. július 30. Film készült a Napban lefolyt óriási robbanásokról.

ESTI UJSÁG. Filmfelvétel közben repülőbomba érte a színészek hajóját.

HÉTFŐ. 1939. július 31. Élénk készülődés a jövő moziszezónra.

ESTI KURIR. 1939. augusztus hónap 1. á. i.: Hogyan lett a filmproducerből elrabolt 300 pengőből 40.000 pengő?

VIRRADAT. Pezsgő élet a Magyar Film Iroda műtermében.

NEMZETŐR. 1939. július 31. Gyökeres rendszerváltozást a magyar filmiparban.

NEMZETI SPORT. 1939. július 30. 32 nagy film az Ufa gyártási műsorán.

MAGYARSÁG. 1939. augusztus hó 1. Rajkay László: „Minden vihar elül”.

8 ÓRAI UJSÁG. 1939. augusztus 2. Hervay Frigyes: Kevés magyar, sok német film lesz az ujs zezonban.

NEMZETI SPORT. 1939. augusztus 4. 40 filmet ígér a Tobis.

A TÖKE. 1939. augusztus hónap 3. A magyar filmgyártás és az államháztartás (Egy-egy magyar film átlagosan 60.000 pengőt jövedelmez a kincstárnak. — A mozik száma emelkedett, de a filmgyártás megszűnt.)

AZ EST. 1939. augusztus hónap 2. Még négy filmet gyárt az idén az M. F. I.

2. **Ferencváros—Bologna** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 23 m hosszú,

3. **Dunai mentőállomás** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban a Magyar Film Irodában 1939. évben készült 20 m hosszú,

4. **Új műút a Balatonnál** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 22 m hosszú mozgófényképeket.

Budapest, 1939. évi július hó 22-én.

Dr. Szöllőssy Alfréd s. k.
elnök,
miniszteri tanácsos.

(Tárgyalások a Hunnia filmgyár és a Filmiroda között).

A MAI NAP. 1939. augusztus hónap 2. A „kartellen kívüli producer” nyolc filmet készít az új szezonban.

ESTI KURIR. Ádám László: A Kamara 48 órás ultimátuma a filmkölcsonzőkhöz. (Kivonulnak-e az amerikai vállalatok a magyar piacról?)

TOLNAI VILÁGLAPJA. 1939. augusztus 2. Walter Pidgeon, a jövő sztárja (Nehéz dolog Clark Gableval versenyre kelni). Az európai és az amerikai film harca. (A „botesinálta” sztárok).

NÉPSZAVA. 1939. augusztus hónap 2. A Filmkamara ultimátuma.

PESTI NAPLÓ. 1939. augusztus hó 2. A filmkölcsonzők állítólag ki akarnak vonulni Magyarországról egy kamarai ultimátum miatt.

A MAI NAP. 1939. augusztus hónap 5. Augusztus közepén a Dráva mellett kezdik a „Földindulás” filmfelvételeit. (A most alakult Belvárosi film kft. még három filmet gyárt az idén.)

PESTI NAPLÓ. 1939. augusztus hó 3. Felszámolják a budapesti filmvállalatokat?

AZ EST. 1939. augusztus hónap 5. Az új szezon filmslágeri (Francia filmek).

MAGYARSÁG. 1939. augusztus 3. Váratlan kamarai intézkedés újabb nagy zavart okozott a filmvilágban. (Mi történik a filmkölcsonzőkkel? Békés elintézészt várnak a szakmában).

NÉPSZAVA. 1939. augusztus hó 3. „Szerkesztői üzenet”.

ESTI UJSÁG. 1939. augusztus hónap 3. Mi történik az amerikai filmesekkel?

UJ MAGYARSÁG. 1939. augusztus 2. A Filmkamara felhívása a kölcsonzőkhöz.

A MAI NAP. 1939. augusztus hó 3. Film á-bé-cé! (Hatalmas munkaprogrammal dolgozik az oktatófilmgyártás vezetője).

AZ EST. 1939. augusztus hó 4. A Warner és a Kovács Emil cég új ügyvezető igazgatói. — Clark Gable pusztá kezel lefegyverezett egy revolveres banditát aki el akarta rabolni feleségének ékszerreit.

- Adler Ferenc moziberendezés és mozikép-viselet, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 149-431.**
- Agfaphotó, V., Nádor-u. 12. T.: 110-190, 124-194.**
- Alfa film, VII., Erzsébet krt. 8. Telefon: 144-808, 140-028.**
- Arany filmduceco, VIII., Dankó-utca 22. Tel.: 149-489.**
- Atelier film, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 333-736. Raktár a házban.**
- Aurora film, VII., Rákóczi-út 4. Tel.: 136-036.**
- Balogh-Orbán, VII., Hársfa-u. 6. Tel.: 132-940.**
- Beregi Ernő adm. szerv. iroda, V., Tátra-utca 15/b. Telefon: 311-537.**
- Camera kft., VII., Erzsébet-körút 27. Tel.: 139-222.**
- Cinema, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 337-570. Raktár a házban.**
- Continental film, VII., Rákóczi-út 12. Tel.: 133-532. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.**
- Deák film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 136-635. Raktár a házban.**
- Diatyp laboratórium, VII., Rottenbiller-u. 19. Tel.: 145-304.**
- Eco film, VII., Rákóczi-út 12. Tel.: 342-976. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 342-984.**
- Electra film, XIV., Thököly-út 21. Tel.: 337-578.**
- Elektrik kinotechnikai vállalat, vetítógépek, hangleadó készülékek, vetítőszemek stb. legnagyobb raktára, VIII., Röck Szilárd-u. 18. Tel.: 344-782.**
- Elit film, VII., Erzsébet-körút 24. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.**
- Engel Fülöp, V., Sas-u. 7. Tel.: 184-005.**
- Farkas J. M. VIII., József-körút 19. Tel.: 132-805.**
- Fehér Endre, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 135-696.**
- Filmatyp laboratórium, XIV., Szentés-u. 60. Tel.: 296-371.**
- Filmcenzúra, IV., Eskü-tér 6. Tel.: 183-072, aeln.: 183-073.**
- Filmexpress kft., VII., Erzsébet-körút 9. Tel.: 133-671, 133-672.**
- Filmértékesítő, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 333-797.**
- Filmfotó üzem, VIII., Röck Szilárd-u. 11. Tel.: 130-805.**
- Filmkamara, VI., Bajza-u. 18. Telefon: 220-855.**
- Filmservice, VII., Erzsébet-körút 9-11. T.: 144-888, 131-415.**
- Fox film, VIII., Rákóczi-út 9. Tel.: 139-437, 131-658. Raktár: VI., Liszt Ferenc-tér 6. Tel.: 139-437, 131-658.**
- Gevaert, V., Deák Ferenc-tér 3. Tel.: 180-318.**
- Grawatsch Ottó, VIII., József-körút 71. Tel.: 145-193.**
- Güttler Antal, lásd: Palatinus film.**
- Gyimesy Kásás Ernő, a MAGYAR FILM kiadóhivatali főnöke, XIV., Semsey Andor-u. 5. Tel.: 499-752.**
- Hajdu film, XI., Horthy Miklós-út 70. Tel.: 258-058.**
- Hamza film, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999.**
- Hangosfilmgyártó kft., VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 144-808.**
- Harmonia film, VII., Akácfa-u. 7. Tel.: 135-287. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 142-984.**
- Hebel Gyula szállító, VI., Váci-út 1. Tel.: 115-947.**
- Helikon filmvállalat, VIII., Röck Szilárd-utca 24. Tel.: 133-705. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.**
- Hermes film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 140-028.**
- Herschdörfer J. filmvállalata, VII., Erzsébet-körút 8.**
- Hirsch és Tsuk, VII., Dohány-u. 42. (Kamara mozi) Tel.: 143-835 és 144-027.**
- Hunnia filmhelyező irodája, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 132-828, 132-838.**
- Hunnia filmgyár Rt. (Filmipari Alap), XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999, 297-622, 297-035, Bingert János dr. ig.: 296-060.**
- I busz filmszállítás és kölcsönzés, V., Bálvány-u. 2. Tel.: *180-876.**
- Kamara, VI., Bajza-u. 18. Tel.: 220-855.**
- Kárpát film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 340-350. Raktár a házban.**
- Kino film, VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 136-942. Raktár a házban.**
- Kodak, V., Báthory-u. 6. Tel.: 114-153, 114-184.**
- Kovács és Faludi laboratórium, XIV., Gyarmat-u. 35. Tel.: 297-855. Synchron műterem: XIV., Gyarmat-u. 49/b. Tel.: 297-487.**
- Kormos Miklós filmvállalata, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 133-036. Raktár a házban.**
- Kovács Emil és Társa, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 145-948. Raktár a házban.**
- Központi filmkezelő, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 144-863, 139-990.**
- Krupka filmgyár és laboratórium, XIV., Bácskai-u. 29/b. Tel.: 496-741.**
- Kultur film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 137-438.**
- Lajta Andor, XIV., Thököly-út 75. Tel.: 297-076.**
- Lux film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 143-195. Raktár a házban.**
- MAGYAR FILM VI., Andrassy-út 69. T.: 113-305.**
- Magyar Film Iroda RT., IX., Könyves Kálmán-körút 15. Tel.: 146-346, este 7 órától reggel 9 óráig, valamint vasár- és ünnepnap: 146-343, játékfilmgyártás: 146-342, színészöltözők: 140-727, Inkey Tibor fényképész: 135-949, felirat-készítő üzem: 139-211. Híradókiadás: VIII., Szentkirályi-u. 25. Tel.: 145-510. Fényképezem: VIII., Sándor-u. 5-7. Tel.: 145-510.**
- Magyar Film Otthon, VI., Eötvös-u. 25/b. Tel.: 122 463.**
- MMOE, VIII., Csokonay-u. 10. Telefon: 136-005.**
- Matador film, VIII., Sándor-tér 2. Tel.: 132-774.**
- Mester film, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999.**
- Metro-Goldwyn-Mayer, VIII., Sándor-tér 3. Tel.: 144-424, 144-425. Raktár a házban.**
- Milo film, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 130-700.**
- Mozgóképzem Rt. kölcsönosztálya, VII., Erzsébet-körút 45. Tel.: 144-487, 144-488. Raktár: VIII., Kun-u. 12. Tel.: 144-486.**
- Magyar Mozgófénykép-gépkezelők Országos Egyesülete, VII., Rákóczi-út 50. Tel.: 337-598. (D. u. 2-4.)**
- Művészfilm, VII., Rákóczi-út 40. Tel.: 340-397. Raktár a házban.**
- New York kávéház, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 131-980, 131-981.**
- Objectív film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 330-793.**
- Oktatófilm kirendeltség, VIII., Csepregy-u. 4. Tel.: 330-926.**
- Oláh György gépészmérnök, a Zeiss Ikon A. G. mozigépeinek képviselője, VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 349-933.**
- OMME, VIII., Csokonay-u. 10. Telefon: 143-013.**
- Orbán-Balogh, VII., Hársfa-u. 6. Tel.: 132-940.**
- Pacséry László, XII., Királyhágó-u. 16.**
- Pajor Ferenc, VII., Munkás-u. 3/b. Telefonszám: 144-037.**
- Palatinus film, VII., Erzsébet-krt 9-11. Tel.: 145-412.**
- Pallas film, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 279-999.**
- Palló film kft. VII., Rákóczi-út 12. Tel.: 133-532. Raktár a házban.**
- Paramount film, VIII., Rákóczi-út 59. Tel.: 134-437, 140-522. Raktár a házban.**
- Pásztor film, VI., Nagymező-utca 22. Tel.: 123-773.**
- Pátria film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 140-625. Raktár: VIII., Népszínház-u. 19. Tel.: 349-414.**
- Pegazus film, VII., Erzsébet-körút 7. sz. Tel.: 136-463.**
- Petsman Ferenc, VIII., Mária-u. 19. Tel.: 136-449.**
- Petsman László, VI., Teréz-körút 3. Tel.: 112-890. Csillaghegy: 163-429.**
- Photophon film, VII., Erzsébet-krt 8. Tel.: 336-635.**
- Phöbus filmkölcsönző, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 131-562. Raktár a házban.**
- Pictura film, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999.**
- Prizma film, VI., Andrassy-út 68. Tel.: 122-345.**
- Projectograph, VIII., Rákóczi-tér 11. Tel.: 132-201.**
- Radó István, VI., Andrassy-út 68. Tel.: 122-345.**
- Reflektorfilm, VIII., Sándor-tér 4. Tel.: 142-529. Raktár: VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 140-722.**
- Rex film, VII., Erzsébet-körút 8. Telefon: 131-562. Raktár a házban.**
- Schilling Gyula, VII., Rózsa-u. 33. Tel.: 141-009.**
- Seidl és Veress laboratórium, XIV., Thököly-út 61. Tel.: 297-775.**
- Simonyi Vilmos mérnök, a MMOE szakértője, XI., Fehérvári-út 147. T.: 257-110.**
- Sláger film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 143-195. Raktár a házban.**
- Standard film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 333-797.**
- Star filmgyár, VI., Vilmos császár-út 53. Tel.: 113-036. Gyártelep: II., Pasaréti-út 122. Tel.: 164-287.**
- Széky Sándor mérnök, az OMME szakértője, V., Pozsonyi-út 40. Tel.: 292-506.**
- Szenásy-Macskássy színes trükkfilmek, IV., Múzeum-körút 1/b. Tel.: 380-027.**
- Tobis film, VII., Erzsébet-körút 16. Tel.: 143-411.**
- Telefongyár R. T., XIV., Hungária-körút 126-128. Tel.: 297-930.**
- Turul Szövetség Szépművészeti B. E. vetítő mozgalmi törzs, VIII., Röck Szilárd-utca 20.**
- Ufa film, IV., Kossuth Lajos-u. 13. Tel.: 183-858. Raktár a házban. Telefon: 389-036.**
- Üngár Sándor filmkölcsönző, VIII., Sándor-tér 2. Tel.: 132-774. Raktár: VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 140-722.**
- Unitas film, VIII., Erzsébet-körút 45. Tel.: 144-487, 144-488. Raktár: VIII., Kun-utca 12. Tel.: 144-486.**
- Universal film, VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 138-447, 138-448. Raktár a házban.**
- Váci Dezső, a MAGYAR FILM f. szerkesztője, Magyar Film Iroda, IX., ker. Könyves Kálmán-körút 15. Tel.: 139-211. Lakás: VIII., Üllői-út 42. Tel.: 136-386.**
- Vitagraph, VII., Erzsébet-krt. 34.**
- Wamoschér Béla dr. filmvállalata, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 137-438.**
- Warner Bros. First National, VIII., József-krt. 30-32. Tel.: 132-590, 142-464. Raktár: VIII., Népszínház-u. 13. Tel.: 144-317.**
- Zeneszerzők Szövetsége, IV., Gerlóczy-u. 3. Tel.: 189-306.**